

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 49 • nr. 10 • november 2013 • €1,75 • www.sp.nl

HANS GALJAARD

'HET LEVEN IS MEER DAN EEN REEKS FORMULES'

ROEMER: 'KOM OP 30 NOVEMBER NAAR UTRECHT!'

BEGROTINGSAKKOORD: BIJSTUREN OP DE VERKEERDE WEG

Arend van Dam

MOED-DEBAT

29 NOVEMBER

UITDAGINGEN VOOR DE KRIJGSMACHT

De krijgsmacht staat de komende jaren vele veranderingen te wachten. Denk aan bezuinigingen, de JSF, drones, digitale oorlogsvoering, kernwapens en vredesmissies. Op 29 november organiseert het Wetenschappelijk Bureau van de SP hierover een debat met onder anderen Leon Wecke (CICAM), militair historicus Christ Klep, Miriam Struyk (IKV/Pax Christi) en Tweede Kamerlid Jasper van Dijk.

Waar: SP-partijkantoor De Moed, Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort
Wanneer: 29 november 2013, 16.00-18.00 uur (aansluitend gelegenheid tot napraten)
Aanmelden: stuur een mailtje aan rmolenkamp@sp.nl

★ ROOD

jong in de SP

BEN JIJ EEN JONGE SP'ER, MAAR GEEN ROOD-LID? SLUIT JE NU GRATIS AAN EN STEUN DE MEEST ACTIEVE POLITIEKE JONGERENORGANISATIE VAN NEDERLAND!

NOMINEER NU JE HUISBAAS VOOR DE TITEL 'HUISJESMELKER VAN HET JAAR'!

De klachten over huisjesmelkers stromen binnen! Torenhoge huren, slecht onderhouden panden en intimidatie door huisbazen worden veel genoemd. Op de Facebook-pagina van ROOD zijn foto's te

zien van lekkage, kapotte sloten en zelfs een paddenstoel die binnenshuis groeit. Dit bewijst nog maar eens dat acties voor betere huisvesting broodnodig zijn. Wil je ook je huisbaas nomineren? Dat kan via

www.huisjesmelkervanhetjaar.nl In december worden de 3 slechtste huisbazen van Nederland bekendgemaakt.

TRIBUNE IS EEN UITGAVE VAN DE SOCIALISTISCHE PARTIJ (SP) EN VERSCHIJNT 11 MAAL PER JAAR

Redactie

Diederik Olders (h), Jola van Dijk, Rob Janssen, Daniël de Jongh

Vormgeving

Robert de Klerk
Mark Ofman
Gonnie Sluijs
Sebastiaan Veersma

Aan dit nummer werkten mee

Robin Bruinsma, Margot de Heide, Suzanne van de Kerk, Sander van Oorspronk, Bas Quaedvlieg, Marianne Suidgeest, Karen Veldkamp

Foto cover: Margot de Heide

Illustraties

Arend van Dam
Wim Steenhagen

De Tribune op Internet

www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement

€ 5,00 per kwartaal (machtiging) of € 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de Tribune gratis.

SP algemeen

T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie

Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune

Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm

Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Aankondiging incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Met ingang van 1 oktober 2013 zal de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal incasseren. Daarbij vermelden we, conform nieuwe wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

IN DIT NUMMER

Rutte II

Het kabinet kan weer even door, maar vraag niet hoe

4

Jan Marijnissen en Hans Galjaard

'Soms is het zogenaamd betere de vijand van het goede'

6

Verkiezingen

'In Alphen weten de mensen wie er voor hen opkomt'

14

Harry van Bommel en Dennis de Jong

'Wij zijn de enige EU-kritische partij'

18

Metaalacties

'Looneis stellen, Nederland redden'

24

17 Tjitske leest: Quiet 500

22 Leerlingenvervoer: Heel gezin in de knel

26 LinksVoor: Voor Ingrid Gorgels was er nooit een andere partij

12, 13, 27, 28, 29 Nieuws **30** Brieven **31** Puzzel

32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Klaar voor de start

Nog iets meer dan vier maanden. Dan zijn de gemeenteraadsverkiezingen en maakt de SP een goede kans om een flinke klapper te maken.

De vooruitzichten zijn goed. Onze partij staat er sterk voor en we doen in meer plaatsen mee dan ooit tevoren. Meer SP in het lokale bestuur is hard nodig. Vanuit Den Haag worden enorme bezuinigingen bij de gemeente over de schutting gegooid. Het dreigt mis te gaan met de jeugdzorg, de thuiszorg en bij de sociale werkplaatsen. PvdA en VVD geven gemeenten wel de verantwoordelijkheid maar niet voldoende geld om deze taken uit te voeren.

Niet zo gek dus dat veel mensen hun hoop vestigen op de SP. Wij kunnen lokaal strijd leveren tegen het slechte beleid dat uit Den Haag komt. Op plaatsen waar we nu besturen laten we zien dat wij wél sociale keuzes maken en wél belangrijke voorzieningen voor de mensen overeind houden.

Over ruim vier maanden weten we of Nederland aan PvdA en VVD de afstraffing geeft die ze verdienen. Staan we toe dat ons land wordt kapotbezuinigd? Of zorgen we lokaal voor een stevig stootkussen om de klappen uit Den Haag op te vangen?

Ik ben klaar voor de start. Het worden vier spannende maanden. Samen zetten we de schouders eronder en maken we de SP nóg groter. Ik hoop dat u meedoet in uw afdeling. Er is veel werk te verzetten. Neem contact op met uw afdeling om te kijken wat u voor deze belangrijke campagne kunt doen. Veel succes!

Emile Roemer
fractievoorzitter SP

De fractievoorzitters van de gedoogpartijen (vlnr: Pechtold - D66, Slob - ChristenUnie en Van der Staaij - SGP) sturen bij op de verkeerde weg.

BEGROTING

‘VEEL MENSEN ZIJN DIT SOORT SPELLETJES ZAT’

Het kabinet kan weer even door. Maar vraag niet hoe. Een verbond met oppositiepartijen D66, ChristenUnie en SGP moet Rutte II in het zadel houden.

HOE TEVREDEN oppositiepartijen D66, ChristenUnie en SGP zich ook toonden over hetgeen ze tijdens de onderhandelingen hebben binnengehaald (zie kader); van een zichtbaar andere koers is geen sprake. Rutte II blijft in dezelfde richting fietsen, maar moest hooguit even een drempeltje nemen en eventjes wachten voor een verkeerslicht. ‘Bijsturen op de verkeerde weg’, noemt

Emile Roemer het. ‘Met het ondertekenen van dit akkoord committeren D66, ChristenUnie en SGP zich aan het kabinetsbeleid. Ze zijn de nieuwe gedoogpartijen voor Rutte II.’ En dan te bedenken dat het kabinet naar verluidt de samenwerking met D66, ChristenUnie en SGP zelfs een ‘vaste structuur’ wil gaan geven. Volgens Roemer is door de onderhandelaars

te eenzijdig aangestuurd op bezuinigen en niet op het herstellen van vertrouwen in de economie. ‘Het is precies de reden dat wij aan deze onderhandelingen niet mee hebben gedaan. We moeten geen pleisters plakken op fundamenteel foute politiek. De harde bezuinigingen blijven overeind (zes miljard extra, bovenop de bezuinigingen die het kabinet al had ingezet –red.); linksom

HET GEDOOGAKKOORD IN VOGELVLUCHT

- Lastendruk omlaag voor hogere inkomens
- Leidingwater wordt duurder, verlaging motorrijtuigenbelasting geschrapt
- Belastingverhoging zzp'ers van de baan
- Verlaging van het belastingtarief in de eerste schijf van de inkomstenbelasting
- De overheidsbijdrage voor geneesmiddelen en hulpmiddelen wordt verlaagd
- Koopkracht verbetert vergeleken bij de plannen op Prinsjesdag
- Kinderbijslag blijft gehandhaafd, extra geld naar kinderopvang
- Meer geld naar onderwijs, schoolboeken blijven gratis,
- Minder bezuinigingen op Defensie, kazernes Assen en Ermelo blijven open
- Minder bezuinigingen op de publieke omroep
- Doorwerken boven de AOW-leeftijd wordt bevorderd, versoepeling ontslagrecht eerder ingevoerd
- Het verlaagde BTW-tarief (6 procent) voor renovatie en onderhoud in de bouw blijft langer van kracht.

of rechtsom betalen gewone mensen de rekening. Een afgewastax om gratis schoolboeken te betalen, ook nóg eens een half miljard euro weghalen op de zorg én 400 miljoen bezuinigingen op sociale zaken. Dat is schuiven met geld, maar niet de koerswijziging die nodig is om de crisis te keren. Veel mensen zijn dit soort spelletjes zat. Het is met de ene hand geven en met de andere hand nemen.'

Uiteindelijk ging het allemaal om steun in de Eerste Kamer. Daar heeft het kabinet namelijk zonder D66, ChristenUnie en SGP geen meerderheid en dus moest bij die partijen middels toezeggingen een wit voetje gehaald worden. 'De Eerste Kamer is er niet om het goede te doen maar het kwade te voorkomen', zegt Tiny Kox, voorzitter van de SP-fractie in de senaat. Hij erkent dat er in de samenleving 'nogal wat verwarring' bestaat over de rol van de Eerste Kamer. Op zichzelf wijst hij een 'herbezinning' over de rol van de senaat zeker niet af. Maar niet op de opportunistische manier zoals dat nu gebeurt. 'De SP is al lange tijd voorstander van een modernisering van ons parlementaire stelsel. Daarbij pleiten wij voor het samenvoegen van twee Kamers tot één Kamer, omdat dat democratischer, transparanter, sneller en goedkoper kan uitpakken. Maar dat is iets anders dan een deel van het parlement willen afschaffen omdat het de regering nu toevallig in de weg zit. Dat past meer bij een bananenrepubliek', aldus Kox op 29 oktober tijdens de Algemene Beschouwingen in de Eerste Kamer, waar het kabinet de met zoveel moeite tot stand gekomen 'gedoogbegroting' verdedigde.

'Een regering die ongelukken wil voorkomen in de Eerste Kamer, doet er wijs aan zaken te doen in de Tweede Kamer', vervolgde Tiny Kox. 'Het Herfstakkoord lijkt ervoor te zorgen dat het kabinet in ieder geval de kerst haalt. Maar wat voor een kabinet hebben we nu eigenlijk: een meerderheidskabinet dat gedoogt dat drie voormalige oppositiepartijen in de Tweede Kamer de kabinetsbegroting mogen amenderen binnen de financiële randvoorwaarden van de regering in ruil voor het in het zadel houden van datzelfde kabinet? Of hebben we nog steeds een minderheidskabinet van VVD en PvdA, dat alleen voor deze begroting tijdelijk gedoogd wordt door D66, ChristenUnie en SGP?'

Hoe dan ook, het resultaat lijkt vooralsnog te zijn dat het beleid waar zo onderhand het hele land tegen te hoop loopt gewoon door kan denderen. 'Deze begroting,' besloot Kox de Algemene Beschouwingen, 'lijkt niet geschreven om onze steun te verwerven. Daarvoor zijn de gemaakte keuzes te liberaal en de gevolgen ervan niet sociaal. Wij scharen ons met enthousiasme aan de kant van het volk, in zijn onvrede en zijn verzet tegen de plannen van het kabinet.'

Wel zegde de regering toe met een visie te komen over de plaats van de Eerste Kamer en eventuele modernisering van het parlementaire stelsel. 'En dat is in ieder geval winst', zegt Tiny Kox. ●

tekst Rob Janssen

foto © Phil Nijhuis / Hollandse Hoogte

COLUMN

Canada versus VS

Trots laat de professor zijn kaartje met portret zien. 'Kijk met dit kaartje heb ik toegang tot alle gezondheidszorg die ik ooit denk nodig te hebben. In een notendop is dit het verschil tussen de VS en Canada.'

Al jaren koester ik de wens eens te gaan kijken in het na Rusland grootste land ter wereld. Niet vanwege die grootte, maar omdat er opmerkelijke verschillen bestaan tussen het land en het nabij gelegen land waarvan gezegd wordt dat het 'het grootste' is: de grootste economie, het grootste leger, het grootste ego. Canada wordt wel omschreven als Europa binnen Amerika. Op mijn trip heb ik vele mensen ontmoet die me hebben uitgelegd wat de verschillen zijn en hoe die verklaard kunnen worden. Net als professor Comeau wijzen ze allemaal richting de gezondheidszorg, die ze graag tot voorbeeld voor de hele wereld willen stellen: vrij toegankelijk voor iedereen, allesomvattend en gratis. De kosten worden gedekt door de staat die belasting int naar draagkracht. De Canadezen – het systeem is politiek onomstreden – zijn er niet alleen trots op; ze denken ook dat het zowel de uitkomst als de bestendiging van het sociale karakter van het land is. Canada behoort tot de kapitalistische wereld, net als de VS en Nederland, maar heeft onmiskenbaar een sociaal karakter. In tegenstelling tot de gebruikelijke standaard wordt door de Canadezen het hanteren van sociale waarden, zowel in de samenleving als de politiek, als vanzelfsprekend gezien. Maar ook het algemeen belang wordt nadrukkelijk in de gaten gehouden. Zo heeft Canada weinig nadeel ondervonden van de mondiale financiële crisis, omdat de regels voor de banken nooit zijn afgeschaft en hen verboden werd te fuseren. Vaak worden door de neoliberalen zaken als noodzakelijk en onontkoombaar voorgesteld; Canada laat zien dat sociaal en progressief zijn geen obstakel vormt voor economische groei. Integendeel.

Jan Marijnissen

JAN MARIJNISSEN IN GESPREK MET HANS GALJAARD

OVER GENEN EN CHROMOSOMEN, NATURE EN NURTURE, KUNST EN OPVOEDING

'HET TOTALE LEVEN IS NIET UIT TE DRUKKEN IN FORMULES'

De code van het leven is ontrafeld, het DNA blootgelegd. Wat betekent dat voor de toekomst, voor zwangerschap en foetus, voor ziekte en genezing, voor leven en dood? Wordt het vermindering van menselijk leed of gaan de verzekeraars met de nieuwe kennis aan de haal?

HET VALT ME ELKE KEER weer op: wij hebben in Noordoost-Brabant natuurlijk de Maas en nog wat slootjes, in het westen speelt het water een veel belangrijkere rol. Op weg naar Hans Galjaard in Krimpen aan den IJssel ondervind ik dat nog weer eens nadrukkelijk. Overal water, rivieren en kanalen, bruggen en sluizen en kruip-door-sluip-door-wegen. Zo'n navigator is echt een aanwinst.

Ik word door Hans en zijn vrouw hartelijk ontvangen en we hebben niet lang nodig om te besluiten ons gesprek buiten op het terras te houden. In de heerlijke nazomerzon drinken we thee, een eindje verderop snort een grasmaaier. De recorder zit in het borstzakje van Hans' shirt.

Zoals alle mensen die elkaar goed kennen, tutoyeren we elkaar.

› **De genetische informatie van de mens en de chimpansee stemt voor 98 procent overeen. Hoe kunnen we dan toch zo verschillen?**

'Het hele DNA bestaat uit drie miljard letters, en dan maal twee, van je vader en je moeder. Honderdduizenden eiwitten. Die verschillende twee procent bevat dus nog heel veel informatie, genoeg om ons fors van chimpansees te doen verschillen.'

› **Is het DNA inmiddels helemaal blootgelegd?**

'In 2001 mocht Clinton meedelen dat *de code van het leven* was ontrafeld. Het is allemaal veel sneller gegaan dan menigeen destijds dacht.'

› **Welke ziektes en afwijkingen kunnen we inmiddels via prenatale diagnostiek traceren?**

'Het zijn er heel veel, vooral erfelijke stofwisselingsziektes. Toen ik in 1969 met het onderzoek begon ging het nog om twintig, dertig ziektes. Vervolgens werden het er zestig, toen honderd. Vervolgens kwam de DNA-analyse, waardoor het een paar duizend ziektes werden die we daadwerkelijk kunnen vaststellen.'

› **Veel is dus al vroeg vast te stellen. Zullen we daardoor niet steeds kritischer worden?**

'Die kans bestaat. Je ziet het schuiven: bij de professionals, de mensen en de media. Mensen willen steeds meer weten, en laten zich daarbij nauwelijks weerhouden.'

› **Is straks het einde zoek?**

'Nee, want er zijn tal van sociale redenen waarom dat prenatale onderzoek niet zo'n

grote vlucht is blijven nemen. Het aantal vrouwen dat vraagt om vruchtwateronderzoek is vrij stabiel. Bijvoorbeeld door het feit dat vrouwen op steeds hogere leeftijd zwanger worden van hun eerste kind. Na je dertigste neemt de kans op een kind snel af, waardoor die eerste zwangerschap dus extra kostbaar is. En een vruchtwaterpunctie is niet geheel zonder risico.

De meeste onderzoeken hebben nog steeds betrekking op het meest voorkomende syndroom van Down, één op zeshonderd. We kunnen dat met zekerheid vaststellen.

Het einde is zoek wanneer we het prenataal onderzoek zouden uitbreiden met onderzoek naar risico's op ziektes of afwijkingen, zeker op latere leeftijd. Daar ben ik dan ook tegen, omdat er geen rem meer is.'

› **Maar zullen onze morele waarden en daarmee onze opvattingen zich niet vroeg of laat voegen naar de technische mogelijkheden die er zijn?**

'Nee, dat geloof ik niet. Ik heb veel gereisd en ik heb in de Unesco gezeten. Ik weet hoe er op wereldschaal wordt gedacht: uiterst conservatief, zelfs de evolutieer is nog lang geen gemeengoed, net als het recht van vrouwen om kinderen te krijgen. En let wel: ik heb het over hoogopgeleide mensen,

‘Solidariteit en goede zorg worden bedreigd door het giga-aantal managers; zelfs afdelingshoofden zijn tegenwoordig manager.’

vooral afkomstig uit Latijns-Amerika en het Midden-Oosten.

De stand van de technologie heeft zeker invloed op de moraal, maar onderschat niet hoe traditioneel heel veel mensen zijn.’

› **Misschien worden de maatschappelijke kosten wel een motief om meer te willen weten over de risico's. Ik kan me voorstellen dat de zorgverzekeraars graag meer willen weten.**

‘Ik ben lang niet altijd positief, maar ben dat wel over de overheid en de verzekeraars en het samenspel tussen die twee. Tot op heden is er door geen van beide op dit vlak druk uitgeoefend.’

› **Waarom maak je je wel zorgen om de combinatie van commercie en genetica?**

‘Er worden verwachtingen gewekt die niet waargemaakt kunnen worden, want mensen krijgen kennis over de risico's die ze lopen op ziektes waar in veel gevallen niets aan gedaan kan worden. Ze laten mensen ver-

drinken in hun eigen gegevens. Als het gaat om het opsporen van ziektes waar we wél wat aan kunnen doen, ben ik voor. Maar dat moeten we dan niet overlaten aan de commercie, omdat mensen door professionals die bekend zijn met DNA-analyses moeten worden geholpen.’

› **Worden naast onze lichamelijke kenmerken ook onze persoonlijkheidskenmerken bepaald door de erfelijke aanleg?**

‘Nou en of, maar we onderkennen dat te weinig. In de jaren zeventig en tachtig leefde er een sterke maakbaarheidsgedachte, en daar paste erkenning van de grote invloed van de erfelijke aanleg niet goed in. Doordat de resultaten van de maakbaarheidsgedachte tegenvielen en gelijktijdig het erfelijkheidsonderzoek zich razendsnel ontwikkelde, verschoven de algemene inzichten. Nu is er consensus dat menselijk gedrag berust op een ingewikkeld samenspel van erfelijke aanleg en omgevingsfactoren.’

› **Komt er een tijd waarin eugenetica nog eens een goede naam krijgt?**

‘Op grond van het verleden, in het Duitsland van de nazi's, kan het nooit meer een goede naam krijgen.’

› **Waarom heeft mijn oudere broer het syndroom van Down en ik niet?**

‘Dat is toeval. Dan is er iets verkeerd gegaan bij de deling van geslachtscellen en daarom heeft jouw broer een chromosoom te veel.’

› **Hoe komt het dat buitenlandse adoptiekinderen significant slechter scoren als het gaat om probleemgedrag en hyperactiviteit en belandt maar liefst dertien procent van hen op het speciaal onderwijs, terwijl dat onder Nederlandse kinderen die opgroeien in het eigen gezin slechts vier procent is?**

‘Adoptiekinderen zijn niet voor niets adoptiekinderen. Zij komen dan in een vaak wat idealistisch ingesteld, beter milieu – terwijl ze zelf de erfelijke aanleg hebben van hun ouders. Dan denk je: met een kind dat twaalf jaar bij ons is, zal het beter gaan dan met een kind dat pas drie jaar bij ons is, maar dat blijkt toch niet zo te zijn. Naarmate het kind ouder wordt komen er meer eigenschappen van de biologische ouders aan de opper-

‘De levensverwachting gaat elke zes jaar met één jaar omhoog’

vlakke. We willen het eigenlijk niet horen, maar het laat wel de beperking zien waar we allemaal aan onderhevig zijn.'

› **Hoe gaat het verder met de levensverwachting?**

'Elke zes jaar gaat die één jaar omhoog. Betere huisvesting, veiliger verkeer, hygiëne, antibiotica, de medische wetenschap, ze hebben allemaal hun bijdrage geleverd, maar dat het zo snel omhoog blijft gaan is toch wel opmerkelijk. Hoewel bijvoorbeeld kanker en dementie voorlopig echt nog wel een groot probleem blijven, lukt het om wel van veel fatale ziektes een chronische aandoening te maken.'

› **In 2011 mocht je voor museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam een tentoonstelling inrichten met als titel *Schoonheid in de wetenschap*. Wat is schoonheid? Is dat iets individueels of kunnen we ook collectief iets als schoonheid zien?**

'Je zou zeggen het is iets individueels, want smaken verschillen. Maar er is vastgesteld dat veel mensen iets als schoonheid betitelen als het aan bepaalde afmetingen en verhoudingen voldoet. Wijk je daarvan af, dan zien mensen het niet meer als schoonheid.'

› **Je vindt dat kinderen al in hun vroege jeugd in contact moeten worden gebracht met schoonheid: in de natuur, de kunst, de muziek, de wetenschap.**

'Oog voor schoonheid heb ik zelf niet van huis uit meegekregen. Pas toen ik via een vriend in contact kwam met een kunstminnende familie maakte dat iets bij me los. Toen ondervond ik ook wat voor verrijking van je leven het is wanneer je ziet, hoort en voelt wat kunst vermag. Ik denk dat je kinderen niet vroeg genoeg in contact kunt brengen met schoonheid, zodat ze zelf kunnen bepalen wat ze mooi vinden en wat niet. Kunst geeft een extra dimensie aan het leven.'

› **Je hebt eens gezegd: 'Creativiteit en democratie zijn de basis voor verandering en verbetering.' Wat is creativiteit?**

'Ik vind het erg moeilijk te definiëren. Maar het is in ieder geval een vernieuwende gedachte waardoor je in de wetenschap tot dan toe onbegrepen problemen wel kan begrijpen. Die nieuwe gedachte sluit noodzakelijkerwijs aan bij de kennis die anderen voor jou al hebben vergaard. Ik ken geen voorbeeld van iemand die vanuit het niets met een compleet nieuw inzicht is gekomen. Misschien Einstein.'

'Veel nu nog fatale ziektes zullen een chronische aandoening worden'

› **Er zijn mensen die in het bestaan van creativiteit een bewijs voor het godsbestaan zien.**

'Ik heb onlangs een interessant boekje gelezen over geloof en Darwin. Het boekje pleitte ervoor twee uitgangspunten te nemen. Eén: religie is geen wetenschappelijke theorie. En twee: aanvaarding van Darwin betekent geen noodzaak tot atheïsme of reductionisme. Als je deze twee uitgangspunten hanteert dan wordt het gesprek al een stuk ontspannener.'

› **In een toespraak stelde je onlangs: 'De mens heeft een intrinsieke behoefte aan mystiek, en dat moet zo blijven.' Elders las ik zelfs: 'De behoefte aan mystiek is aangeboren.'**

'Ik bedoel daarmee dat je – ook al ben je wetenschapper – het totale leven niet kunt reduceren tot fenomenen die je in formules kunt uitdrukken. Dan doe je het leven tekort. Ik ben het zowel oneens met de mensen die zeggen dat ons DNA de blauwdruk van het leven is, als met de mensen die in de jaren zeventig veel te veel geloof hechtten aan de maakbaarheid van de samenleving. Kinderen met leer- en opvoedingsproblemen moeten nu naar de gewone basisschool. Neem van mij aan: dat is gewoon een bezuinigingsmaatregel. Want je helpt een kind met een achterstand echt niet door hem tussen kinderen te zetten die allemaal veel beter zijn dan hij. Alle kinderen zijn al een half uur klaar, en hij is pas halverwege. Dat is niet goed. Het leven is meer dan een reeks formules. Emotie, liefde, identiteitsgevoel, het zijn allemaal dingen waarvan ik geen enkel geloof heb dat er welke genvariant dan ook gevonden zal worden; er is veel meer dan dat. Ik geloof wel dat er veel bepaald wordt door genetische processen en elektrische signalen in het brein, en dat we die ook wel voor een belangrijk deel zullen gaan begrijpen, maar daarmee heb je niet geloof, hoop of verdriet verklaard. En voor dat deel moet je ruimte geven aan mensen, zodat ze hun eigen opvatting kunnen hebben. Ikzelf ben niet gelovig.'

› **Oké, maar hoe kunnen we de gevoelens anders definiëren dan als een product van de hersenen? Ik weet: het klinkt weinig romantisch, maar toch.**

'Je hoeft niet alles te definiëren. Ik voel die behoefte niet zo. Als je ziet hoeveel miljar-

den verbindingen er in je hersenen zitten: ik maak niet meer mee dat dit allemaal begrepen en doorgrond wordt.'

› **Het bedrijven van wetenschap is focus. Toch omschrijf je jezelf ook als een generalist, een 'brede' man.**

'Ik prijs me gelukkig. Als ik nu om me heen kijk in de wetenschap dan zie ik dat steeds meer jonge wetenschappers zich moeten sub-specialiseren. Waar ik nog met meerdere, brede leermeesters kon werken, hebben zij gespecialiseerde leermeesters. Iemand die met een heel gen bezig is, vindt zich een generalist, want de meesten zijn bezig met de regulatie van een klein stukje van een gen.'

› **Geloof je dat het hebben van een focus op een facet van een facet per definitie verhindert dat je ook oog kunt hebben voor de samenleving, de maatschappelijke context?**

'Het leven van een wetenschapper gaat niet over rozen: het is keihard werken. Het neemt je geheel in beslag, overdag en vaak ook 's avonds. De concurrentie is wereldwijd en moordend en het beschikbare geld beperkt. Natuurlijk zijn er ook die tennissen, muziek maken of in de kerkenraad zitten, maar dat zijn niet de jongens die de prijzen weghalen. De meesten van die laatste categorie worden pas breed wanneer het grote werk volbracht is. Mijn verbreding kwam vooral tot stand in contact met de patiënt en met de ouders van een gehandicapt kind; naar een instituut voor gehandicapten gaan en daar kinderen zo krom op een verwarming zien zitten op een been op een manier dat je zegt: dat kan niet. Als je dat veel meemaakt, dan kun je niet meer alleen met dat kleine stukje DNA bezig zijn. Ik was vroeger ultra-microchemicus, dat was mijn vak. Het kon niet kleiner; maar mijn aard is anders. Anders was jij toch nooit mijn vriend. Je zou het niet lang bij me uitgehouden hebben.'

› **Maar zouden studenten naast hun vakinhoudelijke opleiding niet ook geschoold moeten worden in kennis van de maatschappij, zodat ze bijvoorbeeld begrijpen dat het gat tussen de wetenschap en de samenleving te groot is?**

'Dat gat bestaat inderdaad en dat voedt het wantrouwen tegen de wetenschap. We hebben explicateurs nodig, zeker. Maar daar

moet je wel talent voor hebben, dat is lang niet alle wetenschappers gegeven. Gelukkig kon ik enthousiast over mijn werk vertellen, en dat werd ook wel door de kijker herkend. Belangrijk is dat je integer bent, zodat ze van je aannemen wat je zegt. Dat betekent dat je niet in absolute termen moet spreken. Zeg het gewoon wanneer je iets niet weet, laat je twijfel blijken. En laat het vooral aan de kijker wat hij of zij zelf vindt.'

› **Je hebt ooit eens geïnventariseerd hoeveel collega's van je zich bezighielden met de maatschappelijke implicaties van de ontwikkelingen in de genetica. Ze bleken op de vingers van één hand te tellen.**

'Ja, ongelooflijk. In Amerika hebben ze voor dat genoomproject van 1990 tot 2000 – dat kostte 500 miljoen dollar – één procent van de investering gereserveerd voor de maatschappelijke implicaties. Ik heb dat toen gevolgd, en ik verzeker je: met die vijf miljoen is niets gedaan, althans niets van waarde heeft het licht gezien. Treurig.'

› **Je hecht aan solidariteit, zeker in de zorg. Wat betekent dat in concreto?**

'Het begint ermee dat de staat de solidariteit als uitgangspunt neemt. Dat betekent voldoende middelen en gelijke toegankelijkheid. De zorg is dan ook geen markt. Ik ben fel tegen de "vermarkting" van de geneeskunde. Daarom hoop ik ook dat Europa niet alle bevoegdheden naar zich toe zal trekken, en dat we zelf baas blijven over onze zorg.'

› **Wat vind je van de stelling 'verzekeraars willen het liefst mensen verzekeren waarvan ze zeker weten dat ze nooit ziek zullen worden'?**

'Dat is zo. Natuurlijk kan er van alles minder en beter, al zal dat moeilijk worden met meer dan een miljoen professionals in de zorg. Alles schijnt te moeten groeien: mijn eigen afdeling is gegroeid van enkele tientallen mensen naar enkele honderden medewerkers. Maar de solidariteit en de goede zorg voor iedereen wordt vooral bedreigd door het giga-aantal managers dat bijvoorbeeld zo'n academisch ziekenhuis is binnengeslopen. Ook de afdelingshoofden vallen tegenwoordig onder 'de managers', mensen dus die ver afstaan van de patiënt en die geen kennis van geneeskunde hebben.'

› **In 1995 zei je: 'Je zult van mij geen pleidooi tegen de maakbaarheid van de samenleving horen.' Je riep op om te knokken voor ons sociale stelsel. Je noemde het een 'fantastische verworvenheid'. Hoe staat het met ons sociale stelsel?**

'Je moet het wel in perspectief zien. Ik heb zo'n vijftig landen intensief bezocht. Als je dan ons stelsel vergelijkt met hoe het elders geregeld is, dan kom je tot de conclusie dat wij een fantastisch stelsel hebben. Maar als ik nu kijk, dan vind ik dat het niet de goede kant opgaat. Onder andere vanwege dat wat ik net zei, die oprukkende kaste van managers. Maar ik zie ook onder mijn eigen vakgenoten dat ze erg moeilijk grenzen kunnen stellen aan hun eigen kunnen. Zo hebben wij destijds ooit afgesproken dat prenataal onderzoek naar het syndroom van Down was voorbehouden aan vrouwen boven de achtendertig. Nadien zijn de faciliteiten van drie naar acht centra uitgebreid en toen is de leeftijdsgrens naar zesendertig gebracht. Die grens zou daar moeten blijven liggen; een risico van om en nabij één procent. Maar sommige van mijn collega's zijn het daar niet mee eens. Zij willen de grens verder en verder verlagen. "Respecteer de autonomie van de mensen", zeggen zij.'

› **Zo medicaliseren we de zwangerschap, en straks misschien het hele leven.**

'Ja. De patiënt wil altijd alles, die moet je dus niet vragen. Het zorgwekkende is dat de professionals steeds makkelijker alle verzoeken van de patiënten honoreren, ook als daar geen medische noodzaak voor is. Dat is een systeemfout aan het worden.'

› **We accepteren geen ziektes meer, geen pijntjes. We aanvaarden de dood niet.**

'Dat is op het individuele vlak. Dat krijg je als je kinderen opvoedt met de gedachte dat alles oplosbaar is en dat je overal recht op hebt. Daarmee wapen je ze niet tegen dat wat ze zal overkomen in tijden van verdriet. Ook zij zullen te maken krijgen met beperkingen die niet oplosbaar zijn; en ook zij zullen merken dat je niet altijd en overal recht op hebt. Hier ligt naar mijn idee ook een taak voor de onderwijzers en de leraren. Zij moeten overbrengen dat je alles moet relativeren. De mogelijkheden kennen altijd grenzen, van welke aard dan ook. Een vak

Schoonheid en Levenswijsheid zou niet gek zijn in deze hedonistische tijd.'

› **Vijfentwintig jaar geleden voorspelde je dat de eenzaamheid onder ouderen een enorm probleem zou worden, zeker wanneer de generatie die het Maagdenhuis bezette oud zou zijn geworden. Welaan, het is zover.**

'Op een Paleisbijeenkomst – Juliana was er nog, en Beatrix en Claus regelden alles – was ik als geneticus uitgenodigd en mocht ik een verhaal houden. Ik was bij de voorbereiding het meest onder de indruk van een gegeven dat ik tegenkwam in een rapport van Muntendam: op termijn hebben we te maken met 660.000 bejaarde weduwen. Dat sloeg in als een bom, want iedereen voelde toen al wel aan met wat voor leed dat gepaard zou gaan. Ouder worden is één, maar fijn ouder worden, daar gaat het om.

En dan die afbraak van de zorg, de *care*, dat is vreselijk. Je krijgt dan wel thuiszorg, maar steeds door andere mensen. De ene komt voor het schoonmaken van de wc, de andere doet de kranen en een derde mag een pleister plakken. Jongens, jongens. En dat allemaal in de wetenschap dat er heel veel ouderen aankomen die er psychisch vaak slecht aan toe zijn. Wij zijn allebei pleitbezorgers van meer kleinschaligheid; alleen door middel daarvan kunnen we meer continuïteit, ook tussen de generaties, realiseren. Nu wil de overheid al dit soort zaken decentraliseren naar de gemeenten, maar dan wel met een fikse financiële korting. En dan nog iets, zijn al die gemeentebestuurders wel voldoende toegerust om dit soort moeilijk werk goed te organiseren?'

› **Waarom lukt het maar niet om de sociaal-economische gezondheidsverschillen te verkleinen?**

'Nou, zowel van de hoger opgeleiden als van de laag opgeleiden gaat de levensverwachting omhoog, maar de verschillen blijven groot: de laatste categorie gaat gemiddeld zes jaar eerder dood en leeft dertien jaar minder gezond. Dat wordt voornamelijk veroorzaakt door een slechtere leefwijze: verkeerd eten, te weinig bewegen, veel roken en slechte arbeidsomstandigheden. Het enige waarin geen verschil is, is alcoholgebruik. Het is heel moeilijk gedrag te veranderen. Dat heeft te maken met opleiding, en dat heeft weer te maken met talent en kansen. We weten dit nu al zo lang, en er verandert niks. Ik heb de indruk dat we steeds meer in de buurt komen van mijn vak: in hoeverre heeft het te maken met aanleg? Je komt bij alle kenmerken uit op dezelfde curve, ook als het om intelligentie gaat: drie procent

'Een schoolvak Schoonheid en Levenswijsheid zou niet gek zijn in deze hedonistische tijd'

is zwakzinnig en drie procent is Einstein, en zestig procent is het gemiddelde. We willen nu dat zoveel mogelijk mensen een universitaire studie volgen, maar is dat wel verstandig? Boet je daarmee niet in aan kwaliteit, omdat het voor een groot deel van de populatie te hoog gegrepen is? Resultaat is dat je diploma een schijndiploma is, en het is de vraag of de samenleving daar in dit hightech-tijdperk op zit te wachten. Ik denk het niet.

Ik heb hier een dubbel gevoel bij, want je wilt voor iedereen het beste, maar soms is het zogenaamd betere de vijand van het goede. Graag zou ik willen dat wanneer we de omstandigheden veranderen, de resultaten verbeteren, maar de *facts of life* laten zien dat de mogelijkheden beperkt zijn. Helaas.'

› **Welke belangrijke, nieuwe veranderingen kunnen we in de komende tien jaar verwachten, bijvoorbeeld op jouw terrein?**

'Ik denk dat het genetisch paspoort er gaat komen. We hebben nu de hiepprik die ons tijdig iets leert over een beperkt aantal ziektes bij pasgeboren kinderen, zodat ze behandeld kunnen worden en niet gehandicapt raken. Vroeger ging het om drie ziektes, nu om vijftien. En waarom? Omdat er een apparaat is dat dit heel makkelijk kan doen. Maar in de wet staat dat dit soort *screenings* profijtelijk moeten zijn. En dan bedoelen we: de ziekte moet vaak genoeg voorkomen om de test zinvol te maken. Maar de testen gaan nu ook over ziektes die één op honderd-duizend voorkomen. Dat bloed is aanwezig in het lab. En mag nu alleen voor dit doel gebruikt worden. Blijft dat zo? We zien nu al een overheid die zich steeds meer in het privéleven mengt. Waarom geen DNA-analyse van iedereen en het gebruiken bij medische noodzaak? En bij forensisch onderzoek, want die seriemoordenaar moet worden gepakt. Het begon met oog- en haarkleur, en nu wordt al gewerkt aan genetische kenmerken van etnische groepen. Het schuift steeds verder op.'

› **Is dit niet een bevestiging dat de moraal de technische mogelijkheden volgt ten behoeve van een, al of niet vermeend, algemeen aanvaard hoger doel?**

'In dit geval lijkt het er wel op.'

› **Welke ontwikkelingen zie je nog meer?**

'Het herstel van organen en weefsels. Daarin is een heel interessante ontwikkeling gaande, bijvoorbeeld op de TU Twente. Vroeger was er een scherpe scheiding tussen leven en niet-leven, dat waren volkomen gescheiden werelden. Dat is niet meer zo. Ze zijn nu in staat om met DNA nieuwe

Prof. dr. Hans Galjaard (Leiden, 1935) haalde in 1962 zijn artsexamen (cum laude) en promoveerde op een proefschrift over de veroudering van het kraakbeen van gewrichten.

In zijn werkzame leven hield hij zich onder andere bij de Militair Geneeskundige Dienst bezig met de medische effecten van kernwapens. In 1968 werd hij tot hoogleraar in de celbiologie benoemd aan de medische faculteit in Rotterdam; hij was daar vanaf 1966 reeds lector. Vanaf die tijd heeft hij zich geconcentreerd op erfelijke ziekten en de methoden voor vroegtijdige onderkenning van aangeboren afwijkingen, waaronder het vruchtwateronderzoek. Hij ontwikkelde zich tot de vader van de prenatale diagnostiek en klinische genetica. Hij kent als geen

ander de internationale stand van zaken inzake het genetisch onderzoek. Hij vervulde ook maatschappelijke functies. Zo was hij lid van de Gezondheidsraad, de commissie-Terlouw, de KNAW en de Commissie Bio-ethiek van Unesco.

De ontelbare keren onderscheiden Hans Galjaard heeft heel veel gepubliceerd op zijn vakgebied, ook voor het algemene publiek. Enkele titels zijn: *Het leven van de Nederlander* (1981), *Alle mensen zijn ongelijk* (1994), *Gezondheid kent geen grenzen* (2008). Grote bekendheid heeft hij verworven met zijn tv-optredens, onder andere in samenwerking met Henk Mochel (Rondom Tien), Koos Postema (Een groot uur U) en Paul Witteman (Alle mensen zijn ongelijk).

materialen te produceren. Je houdt het niet voor mogelijk. Ze maken nieuwe materialen, voegen levende cellen toe en kijken dan of ze kunnen herstellen wat vroeger onherstelbaar was.

En wat ook een enorme verandering teweeg zal brengen is het verder kunnen visualiseren van processen in het menselijk lichaam, wat je nu al ziet met de MRI-scan. De man die de MRI-scan heeft uitgevonden, Nobelprijswinnaar, heeft mij ooit verteld: "Deze technologie zal ooit het niveau van de moleculen bereiken." Hoe lang het nog gaat duren, is moeilijk te zeggen, maar

vast staat dat we deze revolutionaire stap binnen afzienbare tijd gaan zetten. Dat zal een enorme winst opleveren, onder andere aan vermindering van schade en pijn bij de patiënt omdat biopsie (het verwijderen van weefsel voor onderzoek, -J.M.) overbodig wordt. De noodzakelijk diagnose kan dan immers verkregen worden door middel van een MRI. Je kunt dan ook de stofwisselingsprocessen gewoon op je scherm zien. Je kunt je dat nu allemaal bijna niet voorstellen.

tekst Jan Marijnissen
foto's Margot de Heide

> 25.000 ZWARTBOEKEN THUISZORG VERSPREID IN ZUTPHEN

foto SP Zutphen

Thuiszorgmederwerks vertellen wethoudes La Rose (r) wat zij vinden van zijn bezuinigen.

Aangezien de verantwoordelijk wethouder Hans La Rose volhoudt dat er niets misgaat in de thuiszorg, terwijl de lokale SP-afdeling toch echt veel klachten ontvangt van de thuiszorgmedewerkers, heeft de Zutphense SP besloten 25.000 zwartboeken over de thuiszorg te verspreiden.

'Topje van de ijsberg'

Alle ontvangen klachten sinds de aanbesteding van de thuiszorg zijn gebundeld in

het zwartboek. Volgens Engbert Gründemann van de SP Zutphen is dit pas het topje van de ijsberg. 'Als de wethouder de valse schijn ophoudt dat het allemaal goed gaat in de thuiszorg hier, dan is het aan ons om te laten zien wat er aan mankeert en heel Zutphen te laten weten hoe het echt zit.'

sp.nl/9zelo2

> THUISZORG GEDUPEERD DOOR VASTGOED ZORGINSTELLING?

De SP-fractie in Wijk bij Duurstede maakt zich zorgen over zorginstelling QuaRijn en heeft daarom vragen gesteld aan Burgemeester en Wethouders. SP-gemeenteraadslid Hans Pouw: 'QuaRijn heeft in het verleden het vastgoed uitgebreid. Helaas staan door de plannen van de overheid veel bedden in verzorgingstehuizen leeg. Ouderen worden immers minder snel doorverwezen. Ons bereiken berichten dat de thuiszorgmedewerkers en cliënten de dupe zijn van het financiële gat.'

'Cliënten soms zonder zorg'

Volgens Pouw is het een kwalijke zaak dat medewerkers van QuaRijn hun overuren niet meer uitbetaald krijgen, maar deze moeten verrekenen met vrije tijd. 'Medewerkers moeten met lede ogen aanzien dat als zij hebben overgewerkt hun cliënt het

daarna soms zonder zorg moet stellen. Temeer omdat er simpelweg geen krachten zijn die hier kunnen invallen. We horen namelijk ook van zowel cliënten als medewerkers dat tijdelijke contracten worden gewijzigd of niet verlengd.'

Vervuiling en verwaarlozing

Voor de cliënten in de thuiszorg betekent het dat een aantal cliënten gedurende een periode minder zorg krijgt dan is afgesproken, omdat medewerkers vaker vrij zijn en niet vervangen worden. Pouw: 'Zo hoorden wij het verhaal dat bij een van de patiënten de hulp twee weken niet is geweest terwijl de cliënt is geïndiceerd voor tweemaal drie uur per week. Dat kan enkel maar leiden tot vervuiling en verwaarlozing bij cliënten. Dit kan echt niet.'

> BUSLIJN 29 TEXEL BEDREIGD

foto SP Noord-Holland

De Texelse buslijn 29, van de veerboot naar De Cocksdorp, wordt met opheffing bedreigd omdat de provincie een deel van het busnet op Texel wil vervangen door belbusjes of taxi's. Noord-Hollandse SP-Statelieden Remine Alberts en Marnix Bruggeman gingen op Texel op onderzoek uit en roepen het provinciebestuur nu ter verantwoording

Bolderkarren, vouwfietsen en rolstoelen

Alberts en Bruggeman delen de zorgen van de Texelse reizigers en buschauffeurs die ze spraken en hebben daarom schriftelijke vragen gesteld. Zijn er bijvoorbeeld wel genoeg belbusjes om in het hoogseizoen alle toeristen met alle mogelijke bagage zoals bolderkarren, vouwfietsen en rolstoelen mee te kunnen nemen? En hoe realistisch is het van toeristen te eisen dat zij zich voortaan vooraf per telefoon aanmelden voor een busrit, voordat ze met de boot op Texel aankomen?

> EERST MEER DUIDELIJKHEID OVER KERNWAPENVLUCHTEN VOLKEL

Volgens berichten in de media gaan de geheime atoombommen op vliegbasis Volkel vervangen worden. De provincie Brabant moet een standpunt innemen over een nieuw milieueffectrapport voor de vliegbasis, terwijl het voor verantwoordelijk SP-gedeputeerde Johan van den Hout nieuw is dat de bommen ook worden vervoerd. Hij wil daarom eerst een gesprek met de minister van Defensie om de twijfels van omwonenden en gemeenten in de buurt van de vliegbasis te bespreken. 'De gevaren en risico's zijn onbekend en de inhoud van het nieuwe milieueffectrapport zijn nog geheim. Ik wil weten waar ik voor teken en ik wil dat niet alleen mijn zorg laten zijn.'

foto: Sander van Oorspronk

Presentator Menno Bentveld op 9 oktober tijdens de demonstratie tegen het kabinetsplan om nog eens 100 miljoen te bezuinigen op de publieke omroep. SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk: 'Bij de publieke omroep zijn kwaliteit en pluriformiteit belangrijker dan kijkcijfers en eenheidsworst. Dat moet je niet afbreken maar koesteren.'

> GEEN WACHTGELD VOOR VRIJWILLIGERSWERK

SP-fractievoorzitter Jimmy Dijk is woedend op PvdA'er Peter Rehwinkel (foto), die begin oktober aankondigde per 1 november te stoppen als burgemeester van Groningen. Rehwinkel vertrekt naar Spanje om als vrijwilliger een kenniscentrum op te richten dat gemeenten gaat ondersteunen bij rampen.

'Eerste stap in de goede richting'

Na kritiek van de SP-fractie heeft Rehwinkel in een persverklaring aangegeven af te zien van de eerste drie maanden van het wachtgeld. Dijk: 'Een eerste stap in de goede richting, maar wat gebeurt er met de overgebleven 35 maanden wachtgeld?' Aangezien niemand een WW-uitkering krijgt als hij zijn baan opzegt om vervolgens vrijwilligerswerk te gaan doen, roept Dijk Rehwinkel op te voldoen aan zijn sollicitatieplicht en dus zo snel mogelijk een betaalde baan te vinden.

foto Niels Kim / wikimedia CC

'Wel heel erg luxe brood'

Op televisie verklaarde Rehwinkel dat hij hoopt dat de mensen begrijpen dat er bij hem thuis ook brood op de plank moet komen. Dijk: 'Met een wachtgelduitkering van maandelijks 7.753,53 euro bruto moet dat wel heel erg luxe brood zijn; terwijl het financieel zware tijden zijn voor de gemeente Groningen en zestien procent van de inwoners in armoede leeft.'

THUISZORGORGANISATIE Buurtzorg, waar niet managers maar verpleegkundigen de dienst uitmaken (Tribune februari 2013) is voor het derde jaar op rij door vakblad Intermediair en onderzoeksbureau Effectory uitgekozen tot beste werkgever in de zorg.

DE HAAGSE SP-AFDELING roept de nieuwe directeur van vervoersbedrijf HTM op een deel van zijn **exorbitante salaris** van 237.000 euro per jaar terug te storten. HTM is een bedrijf dat subsidie ontvangt en waar vanwege een jarenlange reorganisatie veel mensen zijn ontslagen.

VIA EEN TIP HEEFT SP-TWEEDE KAMERLID Renske Leijten een rapport in handen gekregen waaruit blijkt dat de kabinets-bezuinigingen zullen leiden tot **massaontslag** van 57.000 tot 120.000 **zorgbanen** in 2017. Leijten vraagt hierover openheid.

 sp.nl/9zenie

DE TWEEDE KAMER moet alle kansen om zichzelf te informeren over de Amerikaanse **afluisterpraktijken** grijpen. SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak wil daarom klokkenluider Edward Snowden uitnodigen voor een hoorzitting. Hij vraagt de regering om medewerking, om te voorkomen dat Nederland Snowden vervolgens uitlevert aan de VS.

NA JAREN DISCUSSIËREN heeft de gemeenteraad van Horst aan de Maas unaniem ingestemd met het SP-voorstel om **graiers** aan te pakken. Na de provincie Limburg, zal nu ook de gemeente Horst met concrete voorstellen komen om de subsidie aan instellingen met grootverdieners te verlagen.

VOLGENS SP-TWEEDE KAMERLID Farshad Bashir is het zeer onverstandig dat het kabinet met bezuinigingen bij spoorbeheerder **ProRail** een massaontslag van 600 goede en noodzakelijke medewerkers afdwingt, nu er juist een extra investering nodig is om het spoor te verbeteren en het onderhoud op peil te houden.

VOLGENS HET ALGEMEEN DAGBLAD waren de Rotterdamse supermarkten Albert Heijn en Bas van der Heijden **studenten**, die zouden overlast veroorzaken. Kassamedewerkers vragen klanten of ze student zijn. Zo ja, dan wordt er niet afgerekend. **ROOD**, Jong in de SP, hekelt 'dit idiote beleid'.

Allemaal op de lijst en op straat: Boye Stolk, Harre van der Nat, Lidie Voorend en Ronald Geurts

VERKIEZINGSCAMPAGNE IN ALPHEN AAN DEN RIJN

'HIER WETEN DE MENSEN WIE ER VOOR ZE OPKOMT'

De SP in Alphen timmert flink aan de weg. Niet alleen nu, met de herindelingsverkiezingen van 13 november in Alphen aan den Rijn, Boskoop en Rijnwoude voor de deur, maar al jaren. De uitgangspositie is goed en hoe in deze Zuid-Hollandse plaats gestemd wordt, kan een graadmeter zijn voor de raadsverkiezingen op 3 maart 2014 en een signaal voor de landelijke politiek.

BOSKOOP, 22 OKTOBER. Een spandoek met de tekst www.raadhuisetkoop.nl hangt dwars over de gevel van het monumentale raadhuis. Het symboliseert het einde van de Zuid-Hollandse gemeente, zo'n 15.000 inwoners groot, die per 1 januari opgaat in een fusie met Rijnwoude en Alphen aan den Rijn. Het stemt menig inwoner droevig. Het raadhuis wordt overbodig; de ambtelijke organisatie verhuist naar 'grote broer' Alphen. Ronald Geurts, nummer drie op de SP-kandidatenlijst, schildert het sentiment: 'Veel mensen in Boskoop hebben een hekel aan grote broer Alphen. Ik was gisteren nog op een verjaardag hier in Boskoop. "Ik ga

'We laten ons niet de kaas van het brood eten door lokale partijen'

toch niet naar Alphen om m'n paspoort op te halen, zeg", zei iemand. Dat geeft wel aan hoe gevoelig het ligt.' Geurts benadrukt echter de praktische kant van de zaak: 'Los van de sentimenten moet je vaststellen dat het inderdaad zo is dat tal van voorzieningen in de gefuseerde gemeente ver weg van de mensen weg komen te liggen. Het zou een slechte zaak zijn als inwoners van Boskoop een vrije dag zouden moeten opnemen enkel om in Alphen een paspoort op te kunnen halen.' 'Wij willen dat er op z'n minst een loket voor Burgerzaken in Boskoop blijft', zegt ook Lidie Voorend, de nummer twee op de lijst.

Om duidelijk te maken wat de gevolgen van de fusie zijn als er geen inzet wordt geleverd om voorzieningen in Boskoop te behouden, onthult de SP een grote wegwijzer, die vlak voor het raadhuis is geplant. Volgens de wegwijzer zou de huisartsenpost 9,2 kilometer ver weg zijn. Het politiekantoor? 8,8 kilometer verderop. Het gemeentelijk loket 10,3 kilometer en het zwembad: 10,2 kilometer. Geen auto, slecht ter been of gewoon een fulltime baan? Ga er maar aan staan.

De SP Alphen aan den Rijn heeft het behoud van voorzieningen in kernen en wijken – naast onder meer sociale uitvoering van de Wmo en sociale woningbouw – tot een van haar speerpunten benoemd. En dat heeft minder met verkiezingen op 13 november te maken dan je misschien zou denken. De afgelopen jaren hield de SP zich in Alphen – in Boskoop en Rijnwoude was geen zelfstandige SP-afdeling actief – veel bezig met het op peil houden of brengen van het lokale voorzieningenniveau. En met succes. Neem het Groene Kruisgebouw in Benthuizen. De gemeente Rijnwoude wilde die voorziening, waarin onder meer een welzijnsstichting voor ouderen en diverse gezondheidsinstellingen gevestigd zijn, sluiten en zegde de bestaande huurcontracten eenzijdig af. Maar felle actie, van de SP samen met inwoners van Benthuizen, leidde ertoe dat het Groene Kruisgebouw afgelopen maand heropend

Annexatie of fusie?

Gemeentelijke herindelingen liggen immer gevoelig. Angst voor verlies aan identiteit en inspraak in het grotere geheel bepalen vaak voor een aanzienlijk deel de discussie. Hoe slim is het dan om de uitslag van een volksraadpleging over de nieuwe naam van de fusiegemeente botweg te negeren? Bij referendum met gewogen stemming konden de mensen kiezen uit twee namen: Rijn en Gouweland of Alphen aan den Rijn. Rijn en Gouweland won. De Alphenense SP-raadsfractie nam die keuze over, maar een raadsmeerderheid legde de uitslag ineens naast zich neer en koos – tot woede van Boskoop en Rijnwoude – ervoor om de naam van de nieuwe gemeente toch gewoonweg Alphen aan den Rijn te laten zijn.

En dan raar opkijken dat heel wat mensen in Boskoop en Rijnwoude spreken van een annexatie in plaats van een fusie...

kon worden. Een vergelijkbare gezamenlijke inzet leidde tot een gemeentelijke donatie van 20.000 euro voor de realisatie van een speelterrein in de kern Hazerswoude-Rijndijk. En in Koudekerk kon op die manier voorkomen worden dat de winkels uit de dorpskern zouden verdwijnen ten gunste van een locatie elders. Ook interessant: onlangs kreeg de Alphenense SP een uitnodiging van de Rabobank voor een gesprek. Dit naar aanleiding van een breed gedragen actie tegen het opdoeken van de pinautomaten in diverse kernen.

'Je successen moet je claimen'

Zo bezien is het niet heel erg vreemd dat de SP het in diverse peilingen goed doet. Niet minder dan acht zetels dichtte een lokale peiling de Alphenense socialisten toe, waarmee de partij (momenteel nog twee raadszetels) de tweede in de gefuseerde gemeente zou worden. Ronald Geurts blijft er nuchter onder: 'Alles boven de vier zetels beschouw ik als bonus.' Maar toch. Niet uitgesloten is dat de SP met 'alles boven de vier' in beeld kan komen als een serieuze coalitiepartner.

Lidie Voarend: 'Wij willen dat er op z'n minst een loket voor Burgerzaken in Boskoop blijft.'

Temeer daar de VVD en PvdA enkele weken voor de verkiezingen in de hoek lijken te zitten waar de klappen gaan vallen. Hetgeen geenszins lijkt te gelden voor de lokale partij met de naam Nieuw Elan, die weleens de grootste in Alphen zou kunnen worden. De speerpunten van Nieuw Elan zijn op zichzelf weinig opzienbarend: meer werkgelegenheid, meer woningen, betere wegen, socialer beleid en betere zorg. Toch denkt SP-lijsttrekker Harre van der Nat dat Nieuw Elan goed gaat scoren. 'Die partij voelt goed aan wat er lokaal speelt en heeft geen last van de landelijke politiek. In Nieuw Elan zit een aantal doorgewinterde mensen uit het bedrijfs- en verenigingsleven, zoals voormalig LPF-coryfee Gerard van As. Wat wij daar tegenover zetten? Het verschil met ons is dat wij de mensen opzoeken en samen met hen optrekken. Want let wel: in de kernen van de gemeenten Rijnwoude en Boskoop waar wij samen met de mensen dingen voor elkaar hebben gekregen, zat de SP niet in de

gemeenteraad', benadrukt Van der Nat het belang van buitenparlementaire actie. 'Het is zaak dat we ons daarbij niet de kaas van het brood laten eten door lokale partijen. Je successen moet je claimen. Weinig of geen aandacht in de media? Zelf een pamfletje maken! Als de mensen snel een flyertje of pamfletje van de SP in de bus krijgen, weten ze hoe het zit en wie er voor hen opkomt.'

'De PvdA heeft slaafs het landelijk beleid gevolgd'

Met die werkwijze wist de SP, met Alphen als uitvalsbasis, wortel te schieten in de dorpen en kernen in de regio die binnenkort één gemeente vormen. Vanzelf ging dat niet. Tweeënhalf jaar geleden lieten de twee zittende Alphen SP-raadsleden weten dat ze niet voor een volgende periode beschikbaar zouden zijn en ook het afdelingsbestuur kon wel wat versterking gebruiken. Uit het ledenbestand werd toen een nieuwe, actieve kerngroep gevormd, waarmee een program-

mamix van onder meer scholing, actie en wijkwerk werd gestart. Ook werd Harre van der Nat, SP-fractievoorzitter in de Provinciale Staten Zuid-Holland, erbij gevraagd. 'Het is een heel hechte groep geworden. Jong en oud die er samen voor willen gaan – en dóórgaan', vertelt Van der Nat.

Natuurlijk, in verkiezingstijd wordt er heel wat over en weer geroepen, geschreven en getwitterd. Nogal koddig was een aanvaring met het Alphen D66-raadslid Richard Middelraad. Vlak nadat de SP had getwitterd 'Stem verantwoord en sociaal: stem SP', kwam de democraat via datzelfde medium op de proppen met de tekst 'Kies voor een verantwoord en sociaal beleid: kies D66'. Gebrek aan originaliteit of pure meligheid? U zegt het maar. Van een andere orde echter is de opstelling van PvdA-zorgwethouder Hélène Oppatja. Aangesproken op Alphen weinig florissante prestaties op sociaal gebied verweet zij de SP oneerlijk campagnevoeren en twitterde ze rond: 'Ik wil weten wat de SP concreet wil met zorg en werk. Niet in Den Haag maar hier.' Spreekt hier een lokale politica die liever niet met het landelijk beleid van haar eigen partij geconfronteerd wordt? Lijsttrekker Van der Nat: 'Oppatja riep eerder dat er keihard ingegaan moest worden tegen het landelijk beleid. Daar is nooit iets van gekomen; de PvdA heeft steeds slaafs het landelijke beleid gevolgd. Ondertussen leven in Alphen 1700 kinderen in armoede, ruim 1100 jongeren zitten in de Wajong. Sneu voor de PvdA, maar het zijn de feiten.' ●

Niet alleen in Alphen aan de Rijn vinden op 13 november herindelingsverkiezingen plaats, ook in Heerenveen, Leeuwarden en de Friese Meren. De SP doet in die drie gemeenten niet mee aan de verkiezingen.

tekst Rob Janssen
foto's Marianne Suidgeest

TJITSKE LEEST

WIE Tjitske Siderius (1981), SP-Tweede Kamerlid Sociale Zaken (gedurende zwangerschapsverlof Sadet Karabulut) en SP-fractievoorzitter gemeenteraad Zwolle

LEEST Quiet 500

'TILBURG MAG ZICH RIJK REKENEN MET DEZE MENSEN'

› Wat heb je gelezen?

'Een glossy magazine. Het lijkt op de Quote 500, waarin de 500 rijkste Nederlanders staan, alleen is er nu een soort ranglijst gemaakt met portretten van mensen die in stille armoede leven. In deze glossy wordt dan ook geen reclame gemaakt voor dure Rolexen, maar voor een snoephorloge voor kinderen.'

› Armoede als grap?

'De inhoud van het blad is serieus en het is ook geen tijdschrift om even lekker ontspannen op de bank te lezen. De armoede-problematiek wordt heel goed in beeld gebracht, met indrukwekkende persoonlijke verhalen, zonder dat het zwaarmoedig wordt. Juist door de parodie op de Quote 500 slagen de makers erin om de lezer bewust te maken van stille armoede en de verbinding te maken tussen rijk en arm.'

› Verbinding tussen rijk en arm? De redactie van Quote weigerde samen te werken en noemde het blad een vod.

'Dat vind ik heel erg, want het is absoluut geen vod. Het is een prachtig blad en

een ludieke actie. Het is een beetje triest als mensen weg willen kijken van wat er gebeurt in de samenleving. Het is juist de bedoeling van de makers om de rijkere in de samenleving aan het denken te zetten en een bijdrage aan de oplossing te vragen. Het is prachtig om te zien dat dit ook lukt. Er zijn bijvoorbeeld al grote bedrijven die het blad als kerstpakket gaan aanbieden aan hun werknemers.'

› De oplossing voor armoede ligt dus bij de rijkere?

'Deels, maar uiteindelijk is er natuurlijk veel meer nodig. In het blad staan ook verhalen van hulpverleners, zoals de broodpater die elke nacht 30 kilometer door Tilburg fietst om brood te bezorgen bij mensen met financiële problemen. De overheid doet wel aan armoedebestrijding, maar het is geen strak georganiseerd project. Daardoor zitten er gaten in het vangnet en zijn mensen afhankelijk van de hulp van individuen, zoals de Tilburgse initiatiefnemers van de Quiet500. Tilburg mag zich rijk rekenen met deze mensen. Maar uiteindelijk zou het systeem meer solidair moeten worden, zodat voor-

komen wordt dat mensen door financiële omstandigheden geen kansen meer kunnen grijpen om zich te ontwikkelen.'

› Is het tijdschrift ook interessant voor mensen die zelf in armoede leven?

'Een van de verhalen gaat over een moeder die ooit een prima positie had, met een koophuis en twee auto's voor de deur. Vaak kunnen mensen er helemaal niets aan doen dat ze de gevolgen van werkloosheid of scheiding uiteindelijk niet meer op kunnen vangen. Het probleem van stille armoede is dat mensen zich uit schaamte niet aanmelden voor hulp. Door de herkenbare persoonlijke verhalen kan dit blad helpen die drempel over te gaan. Je bent echt niet de enige.'

Te koop bij de Brunawinkels en via www.quiet500.nu à € 10,- (excl. verzendkosten), de opbrengst gaat naar Stichting Broodnodig en de Tilburgse Voedselbank

 www.quiet500.nu

tekst Jola van Dijk

‘JE MOET OP DE REM KU

Eind september nam de SP-Partijraad een notitie over Europa aan. SP-Europarlementariër Dennis de Jong en SP-Tweede Kamerlid Harry van Bommel zien in de notitie een goed uitgangspunt voor de verkiezingen op 22 mei 2014.

HARRY VAN BOMMEL IS SINDS 1998 Tweede Kamerlid voor de SP. Hij was het gezicht van de succesvolle nee-campagne bij het referendum over de Europese Grondwet in 2005 en al jarenlang woordvoerder Buitenlandse en Europese Zaken. Tegenover hem zit Dennis de Jong; ten tijde van het Grondwet-referendum nog speciaal adviseur Mensenrechten en Goed Bestuur bij het ministerie van Buitenlandse Zaken, maar alweer sinds 2009 namens de SP lid van het Europees Parlement. Ze zitten wel vaker rond de tafel, zegt Van Bommel: ‘Dennis en ik hebben iedere maand een afspraak, in Brussel of in Den Haag, fractiemedewerkers erbij, en dan bespreken we wat er die maand gebeuren gaat. Is er een Europese top, zijn er andere belangrijke Europese ontwikkelingen die maken dat we moeten afstemmen?’

De Jong: ‘Tussendoor hebben we natuurlijk ook veel contact. Er komt zoveel uit Brussel naar Nederland. En andersom zijn er politieke ontwikkelingen in Nederland waar Harry mij snel van op de hoogte kan brengen.’

Van Bommel: ‘Een voorbeeld: de VVD bracht haar concept-verkiezingsprogramma voor Europa uit. Daarin stond: wij willen de Europese Commissie halveren. In het Europees Parlement zit de VVD in de liberale fractie, met Guy Verhofstadt als fractievoorzitter. En die liberale groep wil helemaal niet de Commissie halveren. Leuk voor ons in Nederland om te weten. Maar ook voor Dennis, want dan kan hij daar in de Brusselse discussie iets mee doen.’

› De leden van de SP hebben een notitie over Europa besproken, erover gediscussieerd en in september is de notitie vastgelegd door de Partijraad. Nogal een exercitie, zeker als je de titel ziet: Samen-

werken ja, Superstaat nee. Dat is toch niks nieuws?

Van Bommel: ‘In mei volgend jaar zijn er weer verkiezingen voor het Europees Parlement. We vonden het belangrijk om samen met de leden de kaders vast te stellen – de piketpalen voor het verkiezingsprogramma. En inderdaad, onze visie is natuurlijk niet wezenlijk veranderd de afgelopen jaren. Maar Europa wel. Sinds het Verdrag van Lissabon – de, ondanks het ‘nee’ van het referendum, toch ingevoerde grondwet – is er een nieuwe realiteit waarin wij onze positie moeten bepalen.’

De Jong: ‘Het Verdrag van Lissabon is op 1 december 2009 in werking getreden en sindsdien is het Europees Parlement een stuk machtiger geworden; we stellen begrotingen vast en beslissen mee over vrijwel alle Europese wetgeving. Tegelijk zie je dat de nationale parlementen aan invloed hebben moeten inleveren. Veel vetorechten zijn verdwenen. Maar wat nog belangrijker is, is het economisch bestuur dat sinds december 2011 van kracht is. Dat betekent dat de Europese Commissie veel meer macht heeft gekregen. Niet alleen controleert de Commissie of lidstaten zich houden aan de 3-procentnorm voor het overheidstekort en de 60-procentnorm voor de staatsschuld, ze kan ook over alle andere onderdelen van sociaaleconomisch beleid ‘aanbevelingen’ doen. Zo heeft de Commissie voor Nederland al ‘aanbevelingen’ gedaan over de hypotheekrenteaftrek, over de pensioenen, de zorg en zelfs over de kilometerheffing. En het zijn geen vrijblijvende aanbevelingen.’

› Hoe zit dat nou met dat dreigement van boetes?

De Jong: ‘Er zijn twee trajecten. Je hebt die 3-procentnorm; je mag niet meer dan 3

UNNEN TRAPPEN'

procent begrotingstekort hebben. Of zoals Eurocommissaris Economische en Moneitaire Zaken Olli Rehn gezegd heeft tegen Nederland: u zult volgend jaar maximaal 2,8 procent begrotingstekort hebben. Het tweede traject is die hele grote berg van wat ze noemen macro-economische onevenwichtigheden, daarover kun je ook allemaal aanbevelingen krijgen. En in beide gevallen kun je, als je niet doet wat de Commissie zegt, een boete krijgen. En dat zijn miljardenboetes.'

Van Bommel: 'Die aanbevelingen gaan over zaken waarvan wij vinden dat de Europese Commissie er helemaal niet over moet gaan. Ons pensioenstelsel bijvoorbeeld. Het openbaar vervoer, de sociale zekerheid. Zo trekt de Commissie veel macht naar zich toe. Het zijn, zoals Dennis al zegt, bepaald geen vrijblijvende aanbevelingen.'

› Maar is er dan al eens een boete opgelegd?

Van Bommel: 'Nee, nog niet. Wel een aantal jaar geleden, maar niet in het nieuwe systeem.'

De Jong: 'Nee, geen officiële boetes. Maar je ziet wel dat Hongarije nu te horen krijgt: je krijgt niks uit de structuurfondsen. Dat komt voor Hongarije op hetzelfde neer als een boete. De kans op boetes is nu niet zo groot. Volgend jaar zijn er verkiezingen; ze zijn in Brussel als de dood dat eurosceptische partijen winnen. En als Nederlanders, of Fransen, of wie dan ook zien dat ze een miljard moeten ophoesten voor Brussel, dan worden ze niet echt enthousiast van Europa.'

› Terug naar de notitie: wat is volgens jullie de kern?

Van Bommel: 'De SP kiest in deze visie voor een veel sterkere positie van de lidstaten. Eigenlijk zeggen we: alleen de lidstaten zijn in staat om de Europese politieke ontwikkelingen te controleren. Zo willen wij de vetorechten terug. In Europa gaan de meeste besluiten over directe belangen van lidstaten en wanneer die belangen ernstig worden ondermijnd dan moeten lidstaten het recht hebben om te zeggen: dit willen we niet. Het doel, ook het onze, is Europa beter maken.'

Maar bij 'beter' hoort ook draagvlak. Democratie is lastiger dan dictatuur. Bij democratie hoort dat je steun zoekt bij de bevolking voor je beleid. We kennen allemaal het voorbeeld van de Brusselse inkomensgrens bij sociale volkshuisvesting. Als de ministers dan in de Tweede Kamer zeggen: tja, wij willen het eigenlijk ook niet maar het moet van Brussel, dan ondermijnt je het draagvlak voor samenwerking in Europa.'

De Jong: 'We zeggen niet dat op elk onderwerp vetorecht moet zijn. Maar denk eens aan justitie. Dat staat zo dicht bij je nationale traditie. Dat moet je niet zomaar uit handen geven. De afgelopen maanden praten we in Brussel, maar ook in Den Haag, over het idee van minimumstraffen. De Commissie is helemaal gek geworden. Die hebben bij twee voorstellen over bestrijding van fraude met Europees geld minimumstraffen geïntroduceerd; daarmee bepaal je dus dat de rechter niet lager mag straffen dan een boete van een bepaald bedrag of gevangenisstraf van een bepaalde duur. De SP wil de Nederlandse traditie handhaven, waarin onafhankelijke rechters de omstandigheden van elk geval zo goed mogelijk afwegen. Daar horen geen minimumstraffen bij. Dat is héél fundamenteel in het strafrecht. En dat wordt er nu door de Commissie even doorheen gejaast. Door amateurs, want ze hebben er duidelijk geen verstand van. Je moet in zo'n geval op de rem kunnen trappen. Dan moet je kunnen zeggen: jongens, dit doen we niet!'

› Er is toch de procedure van gele en oranje kaarten, waarmee je dingen kunt tegenhouden?

Van Bommel: 'In de praktijk werken die nauwelijks, omdat de voorwaarden veel te scherp zijn. Kort gezegd moet je aan hele strenge eisen voldoen op het gebied van termijnen en steun van andere parlementen. Het is dan ook maar twee keer gelukt om een oranje kaart te trekken – dat dus iets moest worden heroverwogen. Een keer over het stakingsrecht en recent nog een voorstel over een Europees openbaar ministerie.'

> De Jong: 'En bij die eerste was de oranje kaart zelfs niet voldoende. Het was een succes van de vakbeweging. De regels van

de interne markt lijken in strijd met het stakingsrecht. Met als gevolg dat staken bij buitenlandse vestigingen niet zou mogen. De wet is nu tegengehouden door een succesvolle lobby van de vakbeweging voor een oranje kaart. Maar het Europees Hof heeft wél nog steeds de uitspraak gedaan dat staken bij buitenlandse vestigingen niet mag. En dat blijft gelden. Er moet dus wat ons betreft in het verdrag worden vastgesteld dat sociale rechten, zoals het stakingsrecht, belangrijker zijn dan de regels van de interne markt, van het vrije verkeer.'

› **'Geen superstaat', is onze boodschap. Maar kunnen we wel concurreren met andere grote economieën?**

De Jong: 'Realiseer je goed dat het maar gedeeltelijk waar is dat wij zo superconcurrerend moeten zijn. Waarom hebben we die interne markt gecreëerd? Dat was nou juist omdat we dan met een half miljard mensen zijn en dat is een supergrote markt. Groter dan de VS. En alleen die markt zou al enorm veel groei brengen, werkgelegenheid. En dat heeft het ook gedaan.'

Van Bommel: 'Daarbij komt dat je alleen

maar concurreert op arbeidsvoorwaarden. En dan leggen we het altijd af. In China zie je dat daar de ontwikkeling zo stormachtig gaat, dat westerse bedrijven alweer wegtrekken omdat de lonen alweer te hoog worden. Het is een achterhaalde strategie dat wij het meest concurrerende werelddeel zouden moeten worden. Dat is van de zotte.'

› **Hebben wij niet een te genuanceerde visie om succes te behalen bij verkiezingen? We zijn niet de enige EU-kritische partij.**

Van Bommel: 'Dat zijn we wel. De PVV is

GOED VOORSTEL, MAAR TOCH NATIONAAL REGELEN

De SP wil in Nederland regelen wat in Nederland geregeld kan worden. Zelfs als het een inhoudelijk goed voorstel is, kan dat leiden tot een tegenstem.

Eind oktober stemde het Europees Parlement over een motie die de lidstaten oproept seksuele en reproductieve rechten van vrouwen te garanderen. De SP stemde tegen. SP-Europarlementariër Dennis de Jong: 'Natuurlijk vindt ook de SP het belangrijk dat deze rechten goed geregeld zijn. De motie ging echter ook over de abortuswetge-

ving en dat is bij uitstek een onderwerp dat lidstaten zelf moeten regelen. Het Europees Parlement moet zich hier dan ook niet mee gaan bemoeien.' Het rapport werd met steun van de SP teruggestuurd naar de commissie vrouwenrechten die er nu opnieuw mee aan de slag moet. De Jong is hier blij mee, maar benadrukt dat het hem niet gaat om het

recht op abortus: 'Dat recht is in Nederland goed geregeld en helaas in andere Europese landen zoals Ierland niet. Maar het is aan Ierland om het recht op een veilige abortus voor vrouwen die daarvoor kiezen te regelen. Daar heeft de Europese Unie niets over te zeggen.'

DE HOOFDPUNTEN UIT DE NOTITIE

SAMENWERKEN JA, SUPERSTAAT NEE

Veel burgers zien in 'Europa' eerder een tegenstander dan een medestander als het gaat om een betere verdeling van welvaart en welzijn en bescherming van mensenrechten. De SP wil de praktische en betrouwbare medestander en bondgenoot zijn van iedereen die graag wil samenwerken, maar wezenlijke waarden in onze samenleving daar niet voor wil opofferen.

In het Europees Parlement steunt de SP voorstellen die bijdragen aan een betere verdeling van welvaart en welzijn en bescherming van de mensenrechten. Voorstellen die daar tegenin gaan kunnen rekenen op ons verzet. Voorstellen beoordelen wij op hun doorzichtigheid voor burgers, hun schaalgrootte en de gevolgen daarvan voor de betrokkenheid van de bevolking en het respect voor de nationale soevereiniteit en de nationale democratie.

Vijf voorstellen vormen onze inzet bij de komende verkiezingscampagne:

- 1 Geen Europese superstaat; stel de belangen van de bevolking voorop.
- 2 Geen Europese regering, een bescheiden Europese Unie. Een nieuw verdrag dat de positie van deelnemende staten versterkt en de macht van de Europese Commissie vermindert. De euro mag niet misbruikt worden om via de monetaire unie een superstaat af te dwingen.
- 3 Zelf eindverantwoordelijk voor onze publieke sector. Een land moet zijn publieke sector kunnen vrijwaren van verplichte marktwerking in het kader van de Europese binnenmarkt.
- 4 Vetorechten voor de volksvertegenwoordiging. Het recht van een land om

niet (meer) mee te doen met bepaalde afspraken in Europees verband moet worden hersteld.

- 5 Kiezers en gekozenen moeten de speelruimte van de regering vaststellen. Maak van het Europees Parlement geen EU-fanclub maar versterk de band met de nationale parlementen. Maak in het Nederlands parlement vooraf duidelijke afspraken over hoe ver de Nederlandse regering in Europese onderhandelingen mag gaan.

Alleen als burgers weten dat samenwerking gebeurt zoals zij het willen en dat hun belangen worden beschermd, ontstaat er nieuw draagvlak om ook over grenzen heen samen te werken, tot wederzijds voordeel.

niet EU-kritisch; die is anti-EU. De PVV wil dat Nederland uit de EU stapt. Dat zie ik als een onbegaanbare weg. We liggen midden in Europa. En drijven handel met de landen om ons heen. Bedenk dat Zwitserland, niet lid van de EU, wel alle Europese richtlijnen moet doorvoeren om handel te kunnen drijven in Europa. Ze hebben dus wel de regels uit Brussel, maar kunnen er niet over meepraten. Dan kun je maar beter aan tafel zitten.

De Jong: 'De kritiek die wij op Europa hebben, wordt door veel mensen gedeeld. Je zult zien dat andere partijen weer een kritischer geluid gaan laten horen. Maar we kunnen dat doorprikken. Deze partijen zitten in het Europees Parlement allemaal in de vier grote groepen: de christendemocraten, sociaaldemocraten, groenen en liberalen. Die groepen hebben partijdicipline. En die wordt steeds groter. PvdA en CDA zie je voor de verkiezingen alweer eurosceptischer worden. Altijd hetzelfde toneelspel, en daar gaan we gehakt van maken, want ze zitten wel in die groepen die allemaal even eurofiel zijn, en allemaal verder willen richting federaal Europa. Sterker nog, ook die zogenaamd eurosceptische Nederlandse parlementariërs hebben in het parlement voor een clause gestemd waarin stond dat men

streeft naar een federaal Europa. Alleen dat zeggen ze niet. Ze zijn volkomen hypocriet.'

› Waar gaan de verkiezingen volgend jaar over?

De Jong: 'In ieder geval één vraag zal een grote rol spelen: moeten we Europa socialer maken? GroenLinks en PvdA maken nu een waslijst van sociale onderwerpen waar ze de Europese Commissie zeggenschap over willen geven. Dan zou Brussel gaan bepalen of wij nog een werkloosheidsuitkering hebben na één jaar. Zij hebben de illusie dat de Commissie Europa dan socialer gaat maken. En ze zullen ons verwijten dat we Europa niet socialer willen maken. Dat willen we wel, maar niet door de macht aan Brussel over te dragen. Veel slimmer is bijvoorbeeld de bekende 3-procentsnorm te koppelen aan de voorwaarde dat daardoor de armoede en de werkloosheid niet toenemen. Zo wordt

Europa socialer, door Brussel minder dwingende dictaten te laten opleggen.' Van Bommel: 'De verkiezingen gaan dan ook over de vraag of wij wel of niet onze soevereiniteit willen opgeven, zogenaamd om de crisis op te lossen. Voorzitter van de Europese Raad Van Rompuy zegt: we moeten nu wel, want het is crisis. Begrotingen moeten onder Europees toezicht komen, afspraken moeten worden afgedwongen met boetes. Dan doen de nationale parlementen er nog nauwelijks toe. Kijk, de SP is ook voor het aanpakken van de hypotheekrenteaftrek. Daar hebben we Brussel niet voor nodig. Zelfs al zijn ze het ermee eens, zeggen we toch: dat is toch echt een bevoegdheid van Nederland. En dat willen we zo houden. Daar gaan die verkiezingen over.' •

tekst Diederik Olders
foto's Suzanne van de Kerk

'PvdA en CDA zie je voor de verkiezingen alweer eurosceptischer worden'

Femke, Fabrice en moeder Barbara bij de bushalte.

DE ACHTERKANT VAN DE PARTICIPATIEMAATSCHAPPIJ

'ZONDER DE SCHOOLBUSJES WAS IK KANSLOOS OP DE ARBEIDSMARKT'

Je zult maar twee kinderen hebben die naar twee verschillende scholen voor speciaal onderwijs moeten als er plots fors wordt bezuinigd op het leerlingenvervoer. Het overkwam Barbara van Veenendaal uit Landgraaf, die door de crisis ook al haar baan was kwijtgeraakt. 'Ik ben geholpen door de SP, die kwam direct in actie.'

Ouders moeten aandringen op maatwerk

FEMKE (11) IS EEN MOOI MEISJE met een onbevangen blik in de ogen. Spontaan, creatief, fantasievol en eigenzinnig. Je ziet niets aan haar dat op een beperking zou kunnen duiden. 'En juist daar wringt de schoen', zegt haar moeder Barbara van Veenendaal (33). 'Kinderen en volwassenen met een onzichtbare handicap worden over het hoofd gezien.'

Ze wonen in Landgraaf. Femke gaat naar een school voor speciaal onderwijs in Heerlen. Ze is autistisch met een zware indicatie. Daarom wordt ze elke dag opgehaald. Femke kan niet in haar eentje met het openbaar vervoer reizen. Daar zou ze van in verwarring raken. Elke verandering in het vaste dagelijkse ritme brengt haar meteen uit het evenwicht. Op school heeft ze het naar haar zin. De strakke structuur houdt haar in de pas.

De schrik sloeg Barbara van Veenendaal om het hart toen het gemeentebestuur van Landgraaf, nota bene daartoe gedwongen door een amendement van de PvdA, besloot te snijden in het leerlingenvervoer. Vanwege een pittige kostenoverschrijding moest de regeling worden versoerd. Wethouder Harry Erkens van Gezamenlijke Burger Belangen was erin geslaagd om zijn aanvankelijke voorstel draaglijker te maken. Dat gebeurde op aandringen van verontruste ouders en de gemeenteraad. Tot verbetering van de politiek in Landgraaf en ook die van de wethouder torpedeerde coalitiepartner PvdA echter die versoepeling. Een meerderheid van de raad stemde ermee in en Barbara van Veenendaal zag de bui al hangen.

Het gezin van Barbara en haar man Sarino zat klem. Barbara was van de ene op de andere dag haar baan kwijtgeraakt, maar kon lastig naar nieuw emplooi vinden omdat ze voortaan zelf Femke naar school moest brengen. Ook Femkes broertje Fabrice (6), dat dichterbij huis op een school voor moeilijk lerende kinderen zit, had altijd gebruik kunnen maken van het leerlingenvervoer. Aan die voorziening kwam eveneens een einde.

Onzichtbare handicaps worden over het hoofd gezien

Alle tegenslag maakte Barbara strijdbaar.

'Het wakkerde de vechtlust in mij aan. Ik wil niets liever dan deelnemen aan de maatschappij, ook omdat ik altijd voor een belangrijk deel van ons inkomen had gezorgd. Sarino zit in de Wajong. Dus ik moest wat, want alleen van zijn uitkering kunnen wij niet rondkomen. Zonder busjes voor Femke en Fabrice was ik kansloos op de arbeidsmarkt.'

Barbara, die werkzaam was geweest als kinderfotograaf in een warenhuis, nam contact op met de SP. Ze stuurde per e-mail een noodkreet aan afdelingsvoorzitter Irma Koopman en vond meteen een luisterend oor. Ook Ben Rewinkel, preses van de SP-raadsfractie (en maatschappelijk werker in de gezondheidszorg) kwam op visite.

'Irma en Ben hebben mij op het juiste spoor gezet. Zij wezen mij op de mogelijkheid van maatwerk in het leerlingenvervoer en adviseerden om een brief te schrijven naar de wethouder en de gemeenteraad.'

Ze snapt achteraf nog steeds niet dat ambtenaren van de gemeente Landgraaf niet verder gingen dan een botte afwijzing en verzuimden haar te attenderen op potentiële uitzonderingen op de regel. Ze kreeg niet zonder slag of stoot gelijk en moest de Wmo-arts overtuigen van de ernst van de beperking van Femke. Uiteindelijk gaf een hernieuwde diagnose door een kinderpsychiater de doorslag. Femke mag de rest van het schooljaar met het busje naar de zes kilometer verderop gelegen school. De school van broertje Fabrice daarentegen bevindt zich binnen een straal van drie kilometer van de ouderlijke woning, zijn vervoer moeten de ouders zelf regelen. Vader Sarino brengt en haalt het kereltje nu. Verder reiken zijn mogelijkheden niet. Moeder Barbara onderneemt pogingen om zelfstandig als kinderfotograaf aan de slag te gaan. Ze mag ruimte in een leegstaand winkelpand in buurgemeente Heerlen gebruiken en hoeft pas huur te betalen als ze omzet maakt. Zolang Barbara nog geen inkomen heeft als zzp'er valt het gezin onder de bewindvoering door GGN Zuid-Limburg. 'Ons leven was ingericht op mijn salaris en de uitkering van mijn echtgenoot. Ik ben inmiddels door mijn WW-periode heen en heb nergens recht op. Ik zal en wil zelf mijn geld verdienen, maar tot die tijd kunnen wij onze lasten

niet zelf dragen. Dat is een hele vervelende toestand, maar de opluchting over het vervoer van Femke overheerst, al zal ik volgend jaar opnieuw een aanvraag moeten indienen. Ik ga er maar vanuit dat dat lukt.'

Dit treft veel meer ouders

Barbara realiseert zich dat er meer ouders in Landgraaf zijn die worstelen met de gevolgen van de bezuiniging op het leerlingenvervoer. 'Ik hoop dat zij net als ik het hoofd niet laten hangen en hulp zoeken. Lang niet iedereen is in staat om alle juiste loketten te vinden. Ik ben geholpen door de SP, de enige partij in Landgraaf die echt oog heeft voor de problemen van mensen en direct in actie komt als dat nodig is.'

Irma Koopman, overigens op de kandidatenlijst voor de komende gemeenteraadsverkiezing op nummer 3 geplaatst (Ben Rewinkel is lijsttrekker in Landgraaf), heeft signalen van andere verontruste ouders opgevangen. 'Ik kan alleen maar benadrukken dat zij er goed aan doen om bezwaar aan te tekenen bij de gemeente, als zij de dupe zijn van het versoerde leerlingenvervoer. Dat uitgerekend de PvdA, die de mond vol heeft over de participatiemaatschappij, voorstelde om fors te bezuinigen, is zuur. Die partij zou toch net als de SP moeten pleiten voor een ruimer armoedebeleid. Ik ben blij dat in elk geval Barbara even vooruit kan. Ik hoop uit de grond van mijn hart dat het haar lukt iets op te bouwen als fotograaf. En Femke, ja, dat is een slim meisje dat graag naar school gaat en heel leergierig is.'

In Heerlen wordt trouwens ook gesneden in het budget voor het leerlingenvervoer. Daar ziet SP-wethouder Riet de Wit zich genoodzaakt een overschrijding van drie tot vier ton weg te werken. De aangepaste regeling gaat op 1 januari in en betreft het voortgezet speciaal onderwijs. Alleen als dat praktisch mogelijk is, moeten leerlingen, al dan niet met begeleiding, zelfstandig op school zien te komen. 'Maar,' zegt Irma Koopman, 'Heerlen is een SP-gemeente, ze houden er rekening met de persoonlijke omstandigheden en mogelijkheden van de inwoners.' Ben Rewinkel kan maar één manier bedenken om Landgraaf een socialer gezicht te geven: 'Stem op de SP, anders verandert er nooit iets wezenlijks. Wij gaan de verkiezing in met het motto 'Meer aandacht voor mensen dan voor beton en asfalt'. Als je dat onderschrijft, weet je wat je in maart te doen staat.'

tekst Robin Bruinsma
foto Bas Quaadvlieg

Gesteund door SP-Kamerleden Emile Roemer en Paul Ulenbelt staakten zo'n zeshonderd installateurs begin oktober in een regenachtig Bunnik.

OMHOOG DIE LONEN!

Het past perfect: werknemers willen meer loon en economen willen dat mensen meer besteden om de economie aan te jagen. In de metaalsector hebben ze dat goed begrepen. Maar het kabinet kiest het tegenovergestelde: bezuinigingen en lastenverzwaringen.

WIST U DAT? Sinds 1980 heeft ons land maar liefst 24 jaar loonmatiging gehad. En slechts tien jaar niet. Hoe dat kan? Wel, in brede bestuurders- en werkgeverskringen werd en wordt loonmatiging gezien als het recept voor alles. Gaat het slecht met de economie? Dan moeten de lonen gematigd worden, anders komt het bedrijfsleven in de problemen. En als het goed gaat met de economie? Dan is loonmatiging nodig, anders raakt de economie 'oververhit'. Beweerde men. Die tijden zijn voorbij. Tal van vooraanstaande economen zijn ervan overtuigd dat het gebrek aan groei van en vertrouwen in de Nederlandse economie te wijten is aan achterblijvende consumentenbestedingen. En wat moet je dan niét gaan doen? Juist: loonmatiging. Zo schrijft Robin Fransman, adjunct-directeur van het Holland Financial Centre, op zijn website: 'Loonmatiging was begin jaren 80 het perfecte recept, maar is nu juist contraproductief, loonsverhogingen zijn in de huidige situatie juist de uitweg uit de crisis. De loonmatiging doet in toeneemende mate schade aan de Nederlandse economie. (...) De groei in Nederland is matig, omdat de binnenlandse bestedingen, zowel van burgers als bedrijven, sterk achterblijven.' President Klaas

Knot van De Nederlandse Bank, toch ook niet de minste, stelde onlangs dat er nu geen noodzaak tot loonmatiging is. 'Minder geld in de knip' is volgens Knot de hoofdoorzaak van het lage consumentenvertrouwen. En dan Ewald Engelen, financieel geograaf aan de UvA, die onlangs bij een FNV-bijeenkomst zei: 'De 52 miljard bezuinigingen, waarvan zo'n 26 miljard lastenverzwaringen zijn, zorgen ervoor dat Nederlanders stoppen met consumeren. Forse looneis stellen, Nederland redden.'

'Het probleem van de Nederlandse economie is een bestedingsprobleem, dat alleen met hogere lonen is op te lossen', zegt SP-Tweede Kamerlid Paul Ulenbelt. Hij wijst erop dat Nederland momenteel een handelsoverschot heeft als gevolg van ongekend sterke export. 'Loonmatiging is dus helemaal niet nodig', stelt ook hij. Emile Roemer vult aan: 'Dankzij de jarenlange loonmatiging is onze welvaart verschoven van huishoudens naar grote bedrijven. Minder loon voor u, meer winst voor grote exportbedrijven.'

Goed nieuws

Tegen die achtergrond is het dus niet zo vreemd dat werknemers in ons land steeds

strijdbaar worden. Vanaf september leidde dat al tot estafettestakingen in de metaalsector. Paul Ulenbelt en Emile Roemer bezochten de stakers op diverse plaatsen. 'Terwijl veel bedrijven flinke winsten maken, leveren werkenden steeds meer in', motiveerde de SP-voorman. 'Lonen blijven achter bij de prijsstijgingen en arbeidsvoorwaarden worden verslechterd. Deze mensen verdienen fatsoenlijk loon en respect voor hun werk. Daarom steun ik de stakende metaalwerkers.'

Niet veel later was er al goed nieuws. Allereerst in de kleinmetaal: met de werkgevers werd een inkomensverbetering van 3,5 procent overeengekomen. Daarna konden ook de stakingen in de grootmetaal (auto- en truck-industrie, scheepsbouw en gieterijen) opgeschort worden: met de werkgevers werd een structurele loonsverhoging van 4,2 procent voor werknemers ouder dan 23 jaar afgesproken; jongeren krijgen zelfs 3 procent daarbovenop. Emile Roemer toonde zich verheugd: 'Werknemers en onze economie hebben genoeg geleden onder de jarenlange loonmatiging. Hogere lonen zorgen voor meer bestedingen en daarmee ook voor nieuwe banen voor mensen die nu werkloos

thuis zitten.' 'Zeker een prima resultaat', zegt ook Paul Ulenbelt. 'Maar eigenlijk is het idioot dat je tegenwoordig blijkbaar zo lang moet vechten voor een loonsverhoging die niet zo heel erg veel boven inflatiecorrectie zit, terwijl veel bedrijven enorme winsten maken.'

Want de strijd is bepaald geen dagsuccesje geweest. Voor de zomer al liepen de cao-onderhandelingen in de metaal stuk. Werkgevers wilden niet ingaan op de looneis van de bonden en wilden bijvoorbeeld ook dat oudere werknemers ploegendiensten draaiden.

'Heel dapper'

Paula van Dijnen, bestuurder van FNV Metaal regio Noord-Holland, blikt terug: 'Nogal wat werkgevers stelden zich op van: ach, die werknemers komen toch niet actie. Wel dus. En ik weet zeker dat de werkgevers nooit in beweging waren gekomen als de actievoerders het niet zo lang hadden volgehouden.' Maar bestaat niet het risico dat bedrijven in deze moeilijke tijden het loodje leggen door de looneisen van de bonden? 'Nee', zegt Van Dijnen stellig. 'Door acties als deze gaan bedrijven echt niet failliet. Als er een faillissement aan de orde zou zijn, dan heeft dat andere oorzaken. Kijk, van de kleinmetaal kun je zeggen dat die sector nogal bouwgerelateerd en wat moeilijker zit. Maar met de grootmetaal gaat het over het algemeen prima.' Wat volgens de FNV-bestuurder niet wil zeggen dat het dus gemakkelijk is om werknemers te mobiliseren. 'Het is nou eenmaal een moeilijke tijd. Mensen zijn vaak loyaal aan hun werkgever, soms bang voor hun baan of voor represailles. Maar toch hebben ze laten zien dat actievoeren helpt. Ik vind dat heel dapper.'

Foto © Blanken / Hollandse Hoogte

ROEMER: '30 NOVEMBER WORDT EEN BELANGRIJKE DAG'

Hogere lonen en meer koopkracht zijn de snelste weg naar meer economische groei. Dat zegt SP-leider Emile Roemer in reactie op het mooie resultaat dat de stakers in de metaal hebben behaald. 'Ik feliciteer de werkers in de metaal van harte met hun succes. Het is hard nodig dat er een eind komt aan de jarenlange koopkrachtdaling, alleen dan komen we sneller uit de crisis.'

Roemer roept iedereen op om 30 november naar de FNV-manifestatie voor koopkracht en echte banen te komen. '30 november wordt voor ons een belangrijke dag. De vakbonden wijzen terecht op de desastreuze gevolgen van de bezuini-

gingen. Tienduizenden mensen verliezen hun baan terwijl juist met koopkracht en hogere lonen banen gered kunnen worden. Het wordt tijd voor een ommezwaai: minder bezuinigen en meer investeren in banen en mensen.'

Een stijging van de koopkracht, onder andere door meer loon, zorgt voor meer opdrachten voor bedrijven, meer werkgelegenheid en meer economische groei. Roemer: 'Politici moeten geen crisis maken, maar crisis bestrijden. Dat doe je door te werken aan groei, banen en meer inkomen. Daarom is mijn boodschap aan de vakbonden voor 30 november ook: dit is de tijd om in te zetten op fors hogere lonen.'

Kom op 30 november van 11.00 tot 15.00 naar de Jaarbeurs in Utrecht. Mobiliseer je afdeling, neem vrienden en kennissen mee, wees erbij!

Actievoeren helpt zeker, maar er is meer. Op 30 november houdt de FNV onder het motto 'Koopkracht en echte banen. Bezuinigen is geen werk' een grote betoging in de Utrechtse Jaarbeurs als aftrap van een landelijke campagne. Paula van Dijnen onderstreept het belang. 'Met de acties van afgelopen maanden hebben we de inflatie op weten te vangen. Maar als dit kabinet doorgaat met bezuinigen heb je daar uiteindelijk nog niks

aan. Er is genoeg bezuinigd; het is zaak dat het kabinet de koopkracht op gang helpt, zodat de economie weer gaat draaien. Kortom: op 30 november richten we de pijlen op het kabinet!' •

tekst Rob Janssen
foto's Sander van Oorspronk

LINKSVOOR **'IK ZET GRAAG DE PUNTJES OP DE I'**

Ingrid Gorgels (64) uit Heerlen houdt van gezelligheid. 'Ik heb vanmiddag mijn huis helemaal in herfst sfeer gebracht, met zelfgemaakte decoraties. Ik ben creatief, maar ook accuraat: ik houd ervan als alles netjes is.' Die eigenschappen worden door de afdeling bijzonder gewaardeerd. Ingrid bracht het hele lokale SP-kantoor op orde.

› **Wanneer werd je lid van de SP?**

'Poeh, al minstens tien jaar geleden. Lang daarvoor stemde ik al op Jan Marijnissen, ik vond hem altijd zo goed in de debatten. Eigenlijk is er voor mij nooit een andere partij geweest.'

› **Ben je al lang politiek actief?**

'Ja. Ik heb vroeger veel actie gevoerd tegen racisme en extreemrechts, met de Rode Driehoek in Heerlen. Daarnaast deed ik altijd veel vrijwilligerswerk, uiteenlopend van vluchtelingen begeleiden tot brood smeren bij de verslaafdenopvang. Tegenwoordig ben ik slecht ter been en doe ik het noodgedwongen rustiger aan. Maar mijn scootmobiel is volgeplakt met SP-stickers, dat levert op straat nog heel wat aanspraak en politieke discussies op.'

› **Je hebt flink huisgehouden in het afdelingspand. Was het zo'n rommeltje?**

'Haha, eigenlijk wel, ja. Weet je, hier in

Heerlen is een heel fijne groep SP'ers al tientallen jaren hartstikke actief. Aan opruimen komen ze amper toe, dus in de kasten lag van alles door elkaar op stapels.'

› **Hoe heb je het aangepakt?**

'Ik heb alles netjes opgeruimd en gearriveerd. Ik heb een heolo-achtergrond en uitgebreide werkervaring in de boekhouding en administratie. Dat kwam me hier goed van pas. En als de afdeling straks campagne gaat voeren, liggen alle spandoeken en ander actiemateriaal zo voor het grijpen.'

› **Wat is je favoriete plek op de wereld?**

'Zandvoort. De natuur is er zo mooi! Als daar de wind door je haren waait, kan je weer ademen. Die zeelucht maakt je gedachten helemaal vrij.'

> 'GEEN NIEUWE BANEN, WEL EEN ONGECONTROLEERDE WERKSPEELTUIN'

In een uitzending van het tv-programma Zembla over werkloos zijn in crisistijd is een 'social-returnproject' van de gemeente Sittard-Geleen genadeloos ontmaskerd vanwege verdringing van echte banen. Samen met SP-gemeenteraadslid Marleen van Rijnsbergen kaart Zembla de misstanden aan die zijn ontstaan doordat de gemeente mensen met behoud van uitkering laat werken bij een nieuw distributiecentrum van PostNL.

Goed gefunctioneerd? Toch ontslagen

Van Rijnsbergen: 'De gemeente heeft zonder toestemming van de gemeenteraad een volledig bedrijfs onderdeel van PostNL overgenomen. Inclusief het ondernemersrisico voor zieke werknemers!' Ter bevordering van de werkgelegenheid heeft de gemeente Sittard-Geleen de verantwoordelijkheid voor het sorteren van pakketjes overgenomen van PostNL. 'De gemeente zet daar mensen met een uitkering voor in, die de eerste drie maanden niet eens een fatsoenlijk salaris krijgen. Pas als de pakketsorteerders de proefperiode van drie maanden goed doorstaan hebben, krijgen ze een contract voor zes maanden en gaat de gemeente het loon uitbetalen dat bij de vergoeding vanuit PostNL past.' Na die zes maanden volgt onherroepelijk ontslag, ongeacht hoe goed de pakketsorteerder functioneerde. Schandalig, vindt Van Rijnsbergen: 'Deze ongecontroleerde werkspeeltuin kost zestig echte banen en levert voor de deelnemers geen enkele garantie op een baan op.'

stilt uit Zembla

'Anders krijgen de ambtenaren het zo druk'

In Sittard-Geleen heeft de uitzending van Zembla tot kritische vragen geleid aan de verantwoordelijk wethouder, alleen niet door de gemeenteraad. Van Rijnsbergen: 'Het merendeel van de raad vind het eigenlijk wel een aardig idee. In het verleden heeft men op ons initiatief nog unaniem afgesproken kaders te zullen stellen aan dit soort projecten, maar zelfs dat vindt men op dit moment niet nodig. Men wacht wel op de nieuwe Participatiewet, anders krijgen de ambtenaren het zo druk.' Van Rijnsbergen laat het hier niet bij

zitten en blijft de verdringing van echte banen aankaarten. Aangezien twee lokale partijen en D66 wel aangegeven hebben zich zorgen te maken over de bedrijfsrisico's die zijn overgenomen door de gemeente, gaan ze samen een initiatiefvoorstel schrijven. 'Dan geeft de gemeenteraad wat dat betreft in ieder geval wel de grenzen aan, aangezien er binnenkort vergelijkbare deals aankomen.'

Bekijk de Zembla-uitzending op sp.nl/9zermh

> ARBEIDERS A2-TUNNEL UITGEBUIT

De Maastrichtse SP-fractie heeft zowel Burgemeester en Wethouders als de bedrijven Ballast Nedam en Strukton ter verantwoording geroepen, na schokkende berichten over uitbuiting van Portugese en Poolse arbeiders die aan de A2-tunnel werken.

Lijfeigenen

Maandelijks wordt door het Ierse koppelbaasbedrijf Atlanco Rimec bijna duizend euro van het inkomen van de arbeiders van Ballast Nedam en Strukton ingehouden voor huisvesting in een sloopflat. Meerdere collega's wonen er in één appartement. Bij ziekte worden ze gedwongen te blijven werken, anders worden ze ontslagen. Maastrichts SP-gemeenteraadslid John

Gunther: 'De arbeiders zijn gewoonweg lijfeigenen van hun bazen en durven niet voor hun rechten op te komen, uit angst hun werk en boterham te verliezen.'

Met droge ogen

Gunther vraagt zich af hoe het mogelijk is dat de PvdA-wethouder met droge ogen telkens in beeld komt bij mooie pr-praatjes over de A2, terwijl zich dergelijke praktijken afspelen en de wethouder daarover weigert journalisten te woord te staan. 'Bij het minste of geringste gerucht hadden de stadsbestuurders dit al behoren uit te zoeken en maatregelen moeten nemen. Die arbeiders werken tenslotte aan een publiek werk, waar ook de gemeente Maastricht opdracht voor heeft gegeven.'

VORIG JAAR BELOOFDE de gemeente Groningen om als inkoper van **schoonmaak** rekening te houden met goede arbeidsvoorwaarden. Maar door bezuinigingen en nieuwe schoonmaakbedrijven komt daar weinig van terecht. Wat de Groningse SP-fractie betreft neemt de gemeente de schoonmakers nu zelf in dienst.

DE INVOERING VAN HET zogenaamde **passend onderwijs**, waardoor leerlingen met een gedragsstoornis of lichamelijke handicap op reguliere scholen worden opgenomen, moet volgens SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk met minstens een jaar worden uitgesteld. Volgens CNV Onderwijs is 60 procent van de schoolleiders er niet klaar voor. Ook hebben steeds meer klassen al meer dan 30 leerlingen.

foto SP Schouwen Duiveland

De eerste grote actie van de SP-afdeling Schouwen-Duiveland heeft deze zomer al een succes opgeleverd. De Vos: 'In 2012 zijn in één zomer 12 mensen met een ambulance afgevoerd van dit duinpad. Mensen worden door onjuiste informatie op het verkeerde been gezet, zo staat er bij hellingen van ruim 25 procent een waarschuwing van 10 procent. Bovendien wordt het drukke pad tegelijk gebruikt door voetgangers, fietsers en ruiters, met gevaarlijke situaties tot gevolg. Eerst weigerde de gemeente hier iets aan te doen. Toen hebben we met krijt silhouetten van slachtoffers op het duinpad getekend. Daarna is besloten om alsnog te onderzoeken hoe het fietspad veiliger kan.'

> 'WAAROM IS HIER NOG GEEN AFDELING?'

Sinds Anita de Vos na haar eerste SP-werkgroepbijeenkomst als kersvers partijlid vroeg waarom er nog geen afdeling was op Schouwen-Duiveland, ging het snel met de groep SP'ers die al bezig was die nieuwe afdeling op te bouwen. De Vos, inmiddels voorzitter: 'De moederafdeling in Middelburg heeft hier de afgelopen jaren heel zorgvuldig een groep opgebouwd met mensen die genoeg in huis hebben om een zelfstandige afdeling te vormen. Ik viel daar middenin, waardoor mijn vraag twee maanden later al beantwoord werd met een aanvraag bij het landelijk partijbestuur, we in januari de status afdeling in oprichting kregen en sinds september een officiële afdeling zijn.'

'We worden heel positief ontvangen overal'

In heel Zeeland enquêteren SP-afdelingen nu bij busstations. De Vos: 'Als het aan

Gedeputeerde Staten ligt, worden door de nieuwe concessie in 2015 niet-rendabele buslijnen vervangen door belbussen of buurtbussen. Wij willen graag weten hoe reizigers én chauffeurs hierover denken.' Er wordt goed gereageerd op de enquête. 'Een chauffeur verspreidt de enquête nu ook volop onder zijn collega's. Tijdens het enquêteren in de bussen worden we overal heel positief ontvangen. We hebben al zo'n 130 enquêtes persoonlijk afgenomen en mensen kunnen ook nog online reageren.'

Schouwen-Duiveland schaliegasvrij

Behalve met de provinciale ov-enquête, zijn ze op Schouwen-Duiveland ook druk bezig met lokale acties, zoals een actie om de gemeente schaliegasvrij te laten verklaren. De Vos: 'Voor de winning van schaliegas worden grote hoeveelheden chemicaliën in de bodem gespoten. Wij willen dat milieu- en veiligheidsrisico niet,

maar de grote industrie heeft al bedreigd misschien naar het buitenland te vertrekken als er geen goedkopere energie in de vorm van schaliegas beschikbaar komt. We willen voorkomen dat de gemeente toegeeft aan die druk en in de toekomst toch vergunningen verleent voor proefboringen. In één dag hebben we al 200 handtekeningen opgehaald, genoeg om ons verzoek als burgerinitiatief op de agenda te krijgen.'

**OP NAAR DE
200
AFDELINGEN!**

> WAAR BLIJVEN DE EXCUSES AAN DE KONING?

UIT EEN COLUMN VAN RONALD VAN RAAK – Elk jaar verschijnen vanaf halverwege augustus de mooiste plannetjes van ministers in de media. De negatieve gevolgen van het beleid worden zo lang mogelijk onder de pet gehouden en Kamerleden hebben onvoldoende informatie om op al die plannen te reageren. Vooral aangezien Rutte dit jaar weigerde de begrotingsstukken onder embargo naar de Kamerleden te sturen, uit vrees dat de oppositie de plannen zou lekken. Dat zou immers niet netjes zijn tegenover de nieuwe koning, die

met Prinsjesdag oud nieuws zou moeten oplezen.

Namen en rugnummers

De oppositie kreeg de stukken niet, maar toch lagen alle plannen op straat. Ik ben echt heel benieuwd. Zijn het de voorlichters op de ministeries, Kamerleden van PvdA en VVD, of toch de ministers zelf? Dat ik de plannen niet kreeg, is eigenlijk wel goed. Nu is duidelijk dat de lekken niet bij mij zitten. En Rutte mag de rommel die hij heeft gemaakt nu zelf opruimen. Eerst excuses

aanbieden aan de koning, die op Prinsjesdag alsnog oud nieuws zat op te lezen. En dan de Rijksrecherche opdracht geven alle lekken te onderzoeken. Ik wil namen en rugnummers, in plaats van beschuldigende vingertjes naar de oppositie.

Een langere versie van deze column van SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak verscheen op 18 oktober op thepostonline.nl

> SENAAT HOUDT OMSTREDEN PENSIOENPLAN TEGEN

Het omstreden kabinetsplan om de jaarlijkse pensioenopbouw te verlagen van 2,25 naar 1,85 procent (omdat de meeste mensen voortaan toch langer moeten doorwerken en dus ook langer kunnen sparen voor hun oude dag), is tegengehouden door de Eerste Kamer. SP-senator Geert Reuten (foto): 'Dit voorstel is terecht weggestemd want het deugt van geen kant.'

'Politieke bestraffing'

Het voorstel bedreigde volgens Reuten de pensioenen van jongeren, rammelde wetstechnisch en was onduidelijk in zijn financiële gevolgen voor zowel werknemers als de overheid. 'Gelukkig kan het voorstel nu de prullenmand in. Laat dat een

foto Suzanna van de Kerck

les zijn voor de regering. Je kan iets wel met alleen PvdA en VVD door de Tweede Kamer jagen; maar wie vergeet dat je ook de zegen van de Eerste Kamer nodig hebt, vraagt om zo'n politieke afstraffing.'

> SP: STOP EXPORT KANKERVERWEKKEND ASFALT

De aanpak van de ongewenste export van kankerverwekkend teerhoudend asfalt is volgens SP-Tweede Kamerlid Henk van Gerven veel te slap. Uit onderzoek van Van Gerven blijkt dat veel gemeenten bij de verwerking van dit afval lak hebben aan de regels ten behoeve van volksgezondheid en het milieu.

Mazen in de wet

In plaats van de teerhoudende stoffen af te breken, wordt het asfalt geëxporteerd en in het buitenland gewoon weer toegepast voor aanleg van wegen, vliegvelden en parkeerplaatsen. Wettelijk

gezien mag dit, vanwege een onvoorziene maas in de Europese regels voor export van afval. Van Gerven: 'Die maas in de wet is simpel te dichten. Teerhoudend asfalt is een gevaar voor de volksgezondheid, het verhoogt onder andere de kans op longkanker, vooral voor de mensen die ermee moeten werken. Het is onacceptabel dat gemeentes en verwerkers uit winstbejag moedwillig mazen in de wet misbruiken.'

sp.nl/9zeqe5

> 'VRIENDJESPOLITIEK TEN KOSTE VAN ARMOEDEPOTJE'

foto Bas Storfelsen

De SP-gemeenteraadsfractie in Den Haag wil dat de PvdA-wethouder die een subsidie van 7.000 euro heeft gegeven aan de Stichting Willem Drees Lezing, waar hij nota bene bestuurder van is, ervoor zorgt dat het geld terugkomt.

SP-gemeenteraadslid Bart van Kent (foto): 'Dit riekt naar vriendjespolitiek.' Het geld moet volgens Van Kent tot de laatste cent weer beschikbaar komen voor de ruim 55.000 inwoners van Den Haag die in armoede leven.

Elitaire lezing

De wethouder stelt dat armoedegeld ook bedoeld is voor preventie en dat de lezing belangrijk is 'omdat deze ruimte geeft om het debat over de verzorgingsstaat aan te zwengelen'. Een argument waar Van Kent niet van onder de indruk is: 'Het is niet te verteren dat dit geld naar een elite lezing gaat, die nota bene dit jaar gegeven is door premier Mark Rutte. De premier die het bestaan van armoede zelfs ontkende.'

SINDE DE **bibliotheek** in Vleuten 'gemoderiseerd' is door de halvering van de collectie en het verdwijnen van de bibliothecaris, zijn de bezoekerscijfers met 7 procent gedaald en de uitleningen met 40 procent. De Utrechtse SP-fractie vraagt de wethouder om opheldering en reserveert geld in de tegenbegroting voor het terugdraaien van de maatregelen.

DE SP VEENENDAAL wil voorkomen dat de gemeente het **gratis trouwen** op de maandagochtenden afschaft. Aangezien huwelijksvoltrekkingen de gemeente wel geld kosten, stelt de lokale SP-fractie wel voor om de gratis huwelijken zo sober mogelijk te houden.

EX-POLITICI MOETEN volgens SP-Tweede Kamerlid Arnold Merkies na een halfjaar **wachtgeld** een baan onder hun niveau accepteren, net alle andere werklozen vanaf 2015. De SP is tegen de versobering van de WW en de strengere acceptatieplicht. Maar als politici dan toch zo'n regeling voorstellen, moeten ze voor zichzelf geen uitzondering maken.

VEEL ROTTERDAMSE **speeltuinen** worden met sluiting bedreigd. De SP-fractie heeft er daarom zoveel mogelijk bezocht en een druk bezochte bijeenkomst op het stadhuis georganiseerd. Het aandacht vragen en knokken voor de speeltuinen heeft geholpen, de gemeente heeft nu bijna 3,5 miljoen uitgetrokken om het hoogstnoodzakelijke goed te regelen.

> 'NIET LANGER WEGKIJKEN VAN OLIEZWENDEL'

Al twintig jaar kijkt de overheid weg bij een van de grootste milieuschandalen, het illegaal bijmengen van chemisch afval in de stookolie van zeeschepen, stelt SP-Tweede Kamerlid Henk van Gerven. Hij wil daarom op korte termijn hierover een hoorzitting in de Tweede Kamer, strakke handhaving tegen het gif mengen en duidelijke kwaliteitsregels voor stookolie. Het bijmengen van stookolie met chemisch afval gaat gepaard met miljoenen extra winst per jaar, maar is een groot gevaar voor het milieu en de volksgezondheid. De SP bracht eerder dit jaar al het rapport Oliezwendel uit, met daarin de geschiedenis van twintig jaar strijd tegen deze zwendel en voorstellen om het harder aan te pakken.

sp.nl/9zenkz

MIDDELLANDSE ZEE

Dit jaar zijn er al meer dan 36.000 bootvluchtelingen naar Italië gekomen. Voor de 400 doden bij Lampedusa – en vele andere vluchtelingen die niet in het nieuws zijn gekomen – was dit hun laatste reis. De Middellandse Zee is de enige zee waar drie continenten zo dicht op elkaar liggen. Het is de zee waar elke zomer miljoenen mensen,

met name Europeanen, genieten van een vakantie. Voor sommigen is deze zee een weg naar een betere toekomst, maar voor velen is het een graf geworden. Voor ons, als SP, is het tijd om te zeggen: BASTA. We pleiten voor een ommezwaai: geen bootvluchtelingen meer. Creëer kansen voor werk en ontvang vluchtelingen in de regio waar ze vandaan komen. De politieke vluchteling is een ander verhaal. Voor hen zijn er internationale verdragen die hen beschermen en asiel bieden waar dan ook. Maar meestal is de reden om te

vluchten een oorlog of van economische aard. Ik vind dat wij als SP de plicht hebben om in de Tweede Kamer en het Europees Parlement meer aandacht aan de kwestie bootvluchteling te besteden. Het probleem wordt niet zomaar opgelost, maar wij moeten de mensen die verantwoordelijk zijn dwingen om hiertegen maatregelen te nemen. De Middellandse Zee moet een zee zijn om te genieten voor ieder mens en geen graf voor mensen die een betere toekomst zoeken in Europa.

G. Davrados, Dordrecht

DISCRIMINERENDE PERS

Kan het niet voor eens en voor altijd afgelopen zijn met de racistische willekeur van de Nederlandse pers? Zodra een Antilliaan een goede prestatie neerzet maakt de Nederlandse pers gretig gebruik van hun Nederlandse nationaliteit en noemt ze 'Nederlanders'. Heel soms staat er ergens in het artikel nog 'de van origine Curaçaose speler'. Denk aan de 'Nederlanders' Churandy Martina, de andere leden van de Nederlandse sprintploeg, de toptennisser Jean-Julien Rojer, een handvol voetballers en natuurlijk alle honkballers die nu furore maken in de VS en Japan. Maar zodra het om een negatieve actie gaat is de aanduiding stevast een 'Antilliaan'.

Roberto Lopez Ramirez (medelander, Nederlander en Curaçaöenaar)

Tribune november 2013

DOORLOPENDE MACHTINGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckaertlaan 70
 postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
 land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
 reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

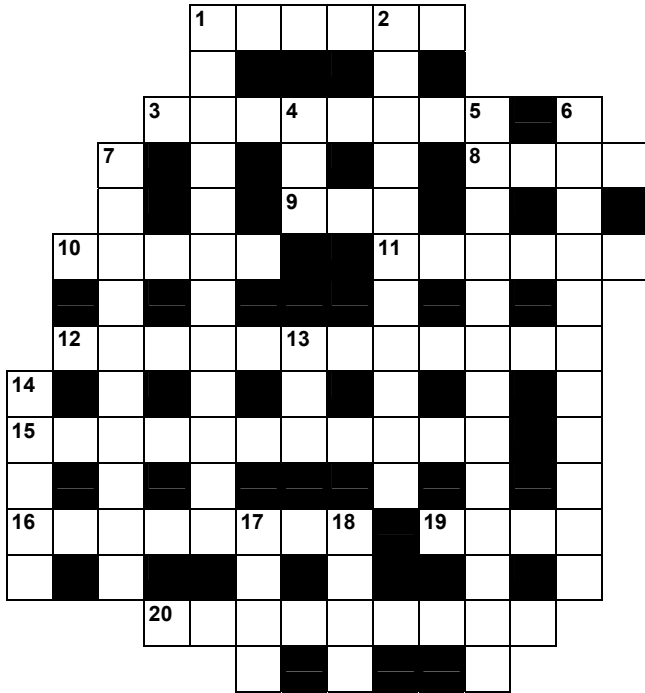
Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomsgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
 roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v
 adres + huisnr : _____
 postcode : _____ woonplaats: _____
 land : _____ geboortedatum: _____
 email : _____
 telefoon : _____ mobiel: _____
 IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
 plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
 handtekening : _____

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen at aan ROOD.

Stuur deze bon in een envelop zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

Horizontaal

1 Vlaamse gemeente is niet geboorteplaats van beroemd Duits schrijver. (6) 3 Zonder gelegenheid geen mogelijkheid tot winnen. (8) 8 Danskledij van een beroemd bisschop. (4) 9 Één stap op weg naar nieuwe identiteit. (3) 10 Slaapplek van het Verenigd Koninkrijk. (5) 11 Bij het eetcafé wordt buiten geserveerd, ook op het plat dak. (6) 12 Muziekopvoering wel zeer afkeurend ontvangen. (12) 15 Het brood zit in kleine muziekinstrumenten. (11) 16 Zonder uitzondering krijgen allen evenveel. (8 en 5,3) 19 Een schrale bedoening, daar op het hoofd. (4) 20 Hieraan wordt de wielerronde getoetst. (9)

Verticaal

1 Scheeruitrusting van behaard hardloper. (12) 2 Sexuele prestatie op niveau. (11 en 4,7) 4 Om in te wassen, en gaar te koken. (3) 5 Toestand: is nova of beroemd, schittert, komt op of gaat onder. (13) 6 Het aanzien van sculptuur op de openbare weg. (11) 7 Mondiale kloostergemeenschap komt met fantastisch nieuw bestel. (10) 13 Trui heeft boord van de 3e categorie. (3) 14 Versiering maakt val aantrekkelijker. (5) 17 Uitgang uit de gratie geraakt. (4) 18 Hoe je ook wendt of keert: gaat niet door. (4)

MENGLIETTERS

Plaats de in het bovenste deel van het diagram staande, door elkaar gehusselde letters zó in het onderste deel dat een citaat ontstaat, toegeschreven aan Konrad Adenauer. De gegeven letters 'vallen' steeds recht naar beneden (in dezelfde kolom). Ook ieder leesteken dient u in een apart vakje te plaatsen. Een aantal hulpleetters is reeds geplaatst.

		a				e	r			
		t	r	o	g	z	n			
		i	r	m	e	e	e			
	n	d	e	n	z	ij	e	.	f	
w	a	E	i	r	e	e	k	n	i	
m	e	s	p	t	v	e	n	l	s	k
					z					
w										
						z				
			p					.		

OPLOSSINGEN OKTOBER

CRYPTOGRAM

Horizontaal

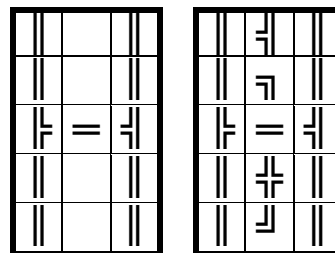
4) Besluiten 7) Armoedzaaier 10) Nice 11) Kerndorp 13) Autocoureur 14) Ernaast 15) Vrij 16) Kunstgras 18) Preparaat 19) Sik.

Verticaal

1) De vruchten plukken 2) Uit de kluiten gewassen 3) Bejaardenvraagstuk 5) Lood 6) Ridderlijk 8) Rare 9) Inhalen 12) Schaatsbaan 17) Kop.

VERDRAAID

De letter 'H'.

De winnaar van oktober is J. Boonstra uit Amsterdam

Stuur uw oplossing van een of beide puzzels vóór 27 november 2013 naar de puzzelredactie van de Tribune;

Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl

Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

